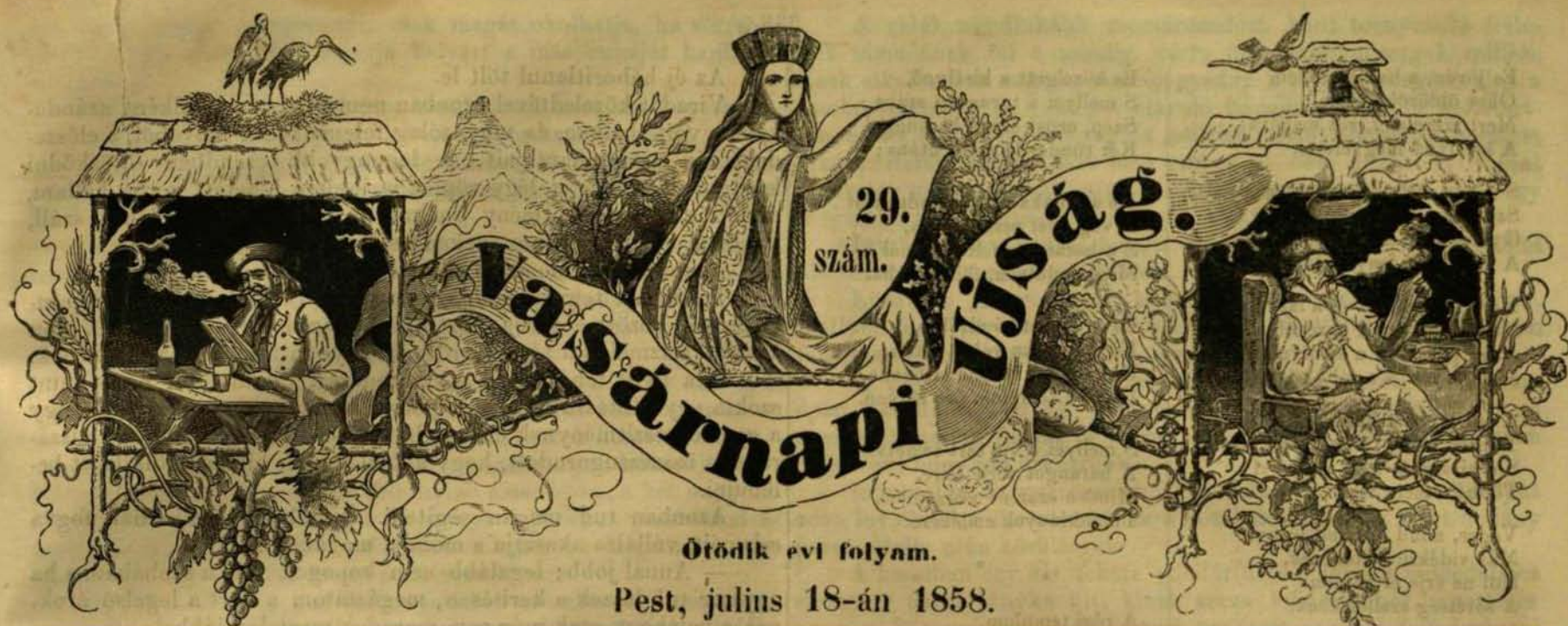

A Vasárnapi Ujság hetenként egyszer nagy negyedrében egy és fél iven jelenik meg. — Előfizetési díj július—decemberig, azaz : 6 hónapra Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai úton a Politikai Ujdonságokkal együtt 4 fl. pp. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó.

A karcsai templom.

(Zemplénmegyében.)

Karcsa csekély magyar falu Zemplénmegyében, a Karcsa-patak partján, Király-Helmecz közelében. A falunak mintegy 400, legnagyobb részt reformatus lakosa van s a Sennyey család birtoka. Nevezetes benne a templom, mellyhez hasonló szépségűt s régiségűt ritkán találhatunk. E templom hajdan r. katolikusoké volt, de 1605-ben *Alaghy* Ferencz, Regécz ura, a reformatusok részére foglalta el.

Eredetét homály fedi. Bizonyos, hogy nagyszerűbb templom mintájára van építve s azt tartják, hogy hátulsó részét (a Sanctuariumot) még a longobardok építették volna, tehát régebbi, mint az első része, melly faragott kőből van, s mellyről azt állítják, hogy vagy a hussziták, vagy Miczbán építtette. A templom oldalán egy fal romjai látszanak, mik azt tanúsítják, hogy a templom mellett még más épület is létezett.

Minél kevesebb adatot hagyott hátra a történelem e templom eredetéről, annál többet beszél az aranyzáju rege.

Mivel a templom és falu mostani helyén régente sűrű erdőség volt, a rege azt tartja, hogy tündérek varázsolták ide e szép épületet.

Tompa Mihály egyik szép regéje épen e tárgyat örökíti meg. Ki ne olvasná azt örömmest újra meg újra?

Karcsai templom.

Vándor! Bodrogközön megállj,
A csendes Karcsa partinál;
Hol vándor eszterágok
Lármás seregbe gyűlnek,
És hablakó buvárok,
Örvény ölébe tűnnek.
Hol a sirály habokra csap,
— Gyorsan, miként a gondolat —

Midőn halászni megy :
Ott látez álmélkodással egy
Veres márványból alkotott
Régi templomot.
Falán száz domború alak
Mesés csoportja látható,
Imitt egy haltestű leány,
Amott egy emberarcú ló;

Itt sárkány, pikkelyes csoda,
S általcsérélt tagu alak,
Ott, ábrák és jegyiratok
Által borítvák a falak.
Hogy a csodás templom miként
Vevé eredetét?
Ki a templom körül lakik,
Kérdezd meg a regét.

Nagy kerek tó habja zajgott
Hajdanában e vidéken;

A szerelmes hold sugári,
Hizelegve átkarolnak;
Mig sohajtva, lábainknál,
Ifjú szellők udvarolnak.

Merre lengünk, merre szállunk,
Csak mi ébren, minden alszik;
Illatfátyolunk szelétől,
Mély, csodás álom foganszik.

Nincs halandó, a virágok
Templomát ki megtalálja;
Nincs ki hallja, a midőn zsong
Méhehangu orgonája.

Im, az éj harangja kondúl...!
Éjharangnak halk szavára,
Nincs ki lássa, mint sietnek
A virágok éjimára.

Büszke rózsza, szép királynő
Lép előre, és nyomában
Szende liljom, a virágok
Szűz papnője, hó-palástban.

S az, mit emlit a halandó,
Szólva harmat-, s fénybo-
gárról,

Szentelt viz, oltári lámpa,
A virágok templomából.

Csak mi tudjuk, csak mi
értjük,

Hulló csillagok regéjét;
Titkos éj varáza csodáit,
Szellőhárfák lágy zenéjét.

Itt vagy, itt vagy csendes
éjféli...!

Álom dőlt a föld fiára;
Most miénk a légi ország,
Most miénk a föld határa!

S a királynő légi fátylát
Szétterítvén, ráülének;
S négy szögénél fogva, lá-
gyan,

Négy szellőcske szálla vélek,

S tündérlányok büszke vára
Állott lenn a mély fenéken.

Kik, midőn az éj leszállott,
A habok színére keltek,
Hajnal arczczal, harmat ajkkal
Bűbajos dalt énekeltek :

„Szállj le, szállj le csendes éjféli!
Álom! lengj a föld fiára!
Most miénk a lég' biralma,
Most miénk a föld határa.

Majd keletre eljutottak,
A hajnalnak csarnokába,
A ki épen koszorut font
Rózsafényből homlokára.

S üdvözölvén a jövőket,
Megcsókolta édes ajkkal;
— Testvérek valának a szép
Tó-királynő és a hajnal. —

És mulattak... végre felkölt
A királynő bucsuzásra;
Mert a naptól gyors parancsot
Vett a hajnal, indulásra.

Karcsai templom.

És jöven, a barna szellem
Őket üldözőbe vette,
Mert szerelmét, rut magával,
A királynő megvetette.

S míg a szellők gondolatként
Szálltak a légben pihegve:
Gyorsabban a barna szellem,
A királynőt fenyegetve.

Most beérte, . . . és a fátyolt
Megragadta már kezével . . .
Azon perczen a királynő
Mentve lőn, s a tóba tűnt el.

A rút szellem hasztalan várt.
Tűntek évek, tűne század,
S a királynő, nem hagyta el
Többé a mély vízi várat.

Végre, mind ő, mind leányi
Más vidékre költözének,
Hol ne érje el hatalma
A sötétség szellemének.

Esti csarnokát a hajnal,
Nyugat vizén adta nekik;
Melly csarnoknak büszke tornyán,
Bíborzászló leng az égig.

S szétonták a vízi várat;
Márványából dőlt falának,
Emlékére vészes éjnek,
Ékes templomot rakának.

És közelgett a királynő,
S mellyet a toronyba szána:
Szép, ezüst szavu haranggal
Két tündérke szállt utána;

De a munka megszakadt most . . .
A vég éjféli perze mulla,
S a harang, a féltoronytól
Megkondulván, földre hulla.

És az eltűnt tó vizéből,
Kis folyócska vált a réten;
Egy tündér maradván benne,
Hogy a templom őre légyen.

S mellyet a víz tart temetve:
A harangot verje félre,
Minden száz év végzetével,
Tündérlányok emlékére.

A régi templom,
És csonka tornya maig áll,
A Karsa csendes
Folyásu sásas partinál.
S ha csendes nyári éjjelen,
Az ő tündérke megjelen,
— Fel-felbukván a víz színére —
A pástorember rátekin,
S nyugottan fűbe dől megint,
Megemlékezvén e regére.

Mint szedték rá a prókátort 1636-ban?

Novella, írta PÁLFFY ALBERT.

(Folytatás.)

V.

Midőn így kettecskén jó sokáig iddogálnának, egyszerre halk kopogás után benyílt az ajtó s azon át valami cselédforma legény lépett be nagy alázattal.

Megboacsáson kegyelmetek, ha bátor vagyok háborítani mulatságukat, de biz én levelet hoztam.

— Nekem? — kérdék egyszerre mindketten a poharazók.

— Követem alássan: azt mondták, nemzetes Benkő Miklós uramnak adjam át, mikor senki se látja, de hát ha nem találom nagy uramat egyedül, nem én vagyok a hibás.

— Adja ide a levelet, s ne okoskodjék.

A legény átnyújtá a hozott iratot s választ se várva elment.

Nemzetes uram azonnal olvasáshoz készült. Odébb taszigálódzott egy kissé székevel, s a gyertyát maga után huzta, félvén nehogy prókátor uram kíváncsi szeméi ezalatt tiltott helyekre kalandozzanak. Azután mentéje ujjával letörlé a betűkre tapadt porzót, gyengült szeméit jól megdörzsölé, s úgy sillabizálá végig az összevissza hányt sorokat, melyeknek tartalma úgy látszott, elég nagy szeget ütött fejébe.

Prókátor uram ezalatt olly egykedvűleg maradt helyében, mintha nem is látná, mi történik körülötte, s csak amint észrevette, hogy társa levelét végig olvassa, szóla közbe egész jámborsággal, és jóakarattal.

— Tudom, kitől kapott levelet nemzetes uram . . .

— Tudja? . . .

— Eltaláltam . . . Az örmények, kik marhát hajtottak a vásárra, már is megszagolták nemzetes uramban, a kész pénzzel fizető vásárlót s jönnek ajánlataikkal.

— Antalóczy uram előtt nem lehetne semmit eltitkolni.

Igy felelt az öreg, de másként gondolkozott.

— Csak rajta, vén farizeus — gondolá — hetvenkedjél róka eszeddel, de bizony azért ki nem fogsz rajtam, mert holnap reggel még jóízűen fogsz te hortyogni, midőn én már berkenmezőn tul leszek s aztán ütheted bottal a lábam nyomát, ha kedved telik benne.

A poharazás folyt még egy ideig, de csakhamar mindketten elálmosodást színelve, felvették ágyukat, s miután egymásnak keresztény módra nyugalmas éjt kívántak, jámborul álmra hajták fejüket.

Az éj háborítlanul tölt le.

Viradat közeledtével azonban nemzetes uram, miként szándékában volt, halkan, és vigyázólag felemelkedik helyéből, s elősdegetvén öltöny-darabjait, a legnagyobb csendben öltözködni kezdett. Tán még a légy röptét is jobban lehetett volna hallani, midőn e léha teremtmény unalmában az ajtóról az ablakra száll, mintsem nemzetes uram ovakodással intézett kászolódásait.

Azonban majdnem baj adá elő magát.

Tudniillik tegnap midőn nemzetes uramnak kocsija a lép ingoványai között a sárba tört s belemaradt, egyszermind ujon készült csizmái is a térdig érő posványban facsaró vízzé lettenek.

Oda nyul tehát nagy elbizakodással csizmáihoz, hogy mint szokta, egy rántásra lábaira kaphassa, de csak most veszi észre hogy a gyarló készítménynek előzött bőre a szoba melegében úgy kiszáradt és összezsugorodott, hogy abban ugyan hijába erőlködött belebujni.

Azonban tud magán segíteni. Összeköti huzójuknál fogva csizmáit, vállaira akasztja s mondja magában:

— Annál jobb; legalább nem kopogok vele a szobában, s ha egyszer tul leszek a kerítésen, megáztatom a bőrt a legelső ároknál, s valahogy csak még sem maradok meztelen lábbal.

Ezalatt prókátor uram meglehetősen nyugton maradt, sőt épen most fordult a fal felé, s elkezdett édesdeden szuszogni, mint midőn azt álmodjuk: gyönyörű szép menyecske jó felénk, halljuk csendes közeledtét, érezzük arcunk felett édes lehelletét . . . midőn e légi tünemény épen ránk akar hajolni, hogy csókjaival hintse ajkainkat, épen ott, hol torzonborz bajsunknak rengeteg erdeje kezdődik.

Szolgálván e szerint a szerencse, nemzetes uram öltözkéivel legottan készen lett. Leemeli a fogasról kalpagját s kardját, s minden zörej nélkül kezébe véve gunyos bucsut inte a csendes álomba mélyedt prókátornak, s annak rendi szerint kisiklott a szobából.

Haladt előre; nem minden akadály nélkül ugyan, de mégis mindenén vitézül áttörve, átgázolva, s nem maradt lábai előtt semmi letipratlanul.

Az udvart őrző komondorok utána rugaszkodának a megírámodónak, de azért még sem falhaták fel. A kaput is lakattal bezárva találta, de volt azért a sövényen elég rés, miután az átvolgató hadak annak fonadékát jó részben feltűzelgették.

Igy vergődék ki nemzetes uram, e napon a kész hálóból, mellyet ellenségei, a király-helmecezi papházban számára álnokul kifeszítének.

Lássuk azonban, ha tart-e még mindig oda benn prókátor uram édes álma, mellyben őt elszenderedve hagytuk.

Korántsem.

Sőt inkább eltörölhetlen szegyen és gyalázat volna az egész törvénytudó osztály fején, ha e körmönfont ravaszágban nevedett testület valamelyik tagja illetlen együgyű praktikával magát csufosan rászedni engedhette volna.

Nagyon is jól tudta Antalóczy Ferencz uram, mit csinál. S azért csak azt várta, hogy becsapódjék a megfutamodott után az ajtó, s rögtön rá, mint varázstól illetve, kiugrott ágyából, s előke-resvén az ablak párkányára előre oda készített tűzszeres számot, lángott ébreszte s a gyertyát meggyújtá.

— Nevetség — mondá kicsinyléssel. — Ez a boldogtalan most azt hiszi, itt hagyott engem a faképnél, holott épen most kötötte magát hozzám olly erős kapcsokkal, hogy ugyan lelke legyen, ha elszakathatja!

Ezt mondva odanyult az asztalra, hol öltözké darabjai egymásra rakva heverték, s onnan előszedé mellényét, mellynek oldalzsebéből ugyan azon levélkét vevé elő, mellyet nemzetes uram a mult estén kapott.

Miként kerülhetett e levél ide? Talán csak nem vitte rá lelkiismerete Antalóczy uramat, hogy menthetlen szerénységgel, míg társa aludt, éjjel levelét elcsenje?

Nem. Azt nem tette. Ez egybe nem fért volna prókatori méltóságával, s nem is tette volna ki magát soha mások illy igazságos szemrehányásának.

Egyébként cselekedett. Tudniillik: látta, hogy nemzetes uram titokban elolvasott levelét gondosan mellénye zsebébe rejté, s miután a prókátor uram mellénye színben, és szabásban nemzetes uraméval jó formán egyenlőnek látszott, kapta magát, s a két mellényt éjjel, a rakásban, elcserele! minélfogva ha majd nemze-

tes uram hibáját észreveendi, csak magát okolhatja, ha sötétben öltözködven, tévedésből sajátja helyett a más ruháját kapkodta magára.

Vala pedig az eképen kézre került levél tartalma következő:
„Uram, nagy uram, jövődöbéli kedves urambátyám!

Azon reménységben írom e levelemet, hogy ugyan nemzeti uramat a jó Isten ma estére szerencsével Király-Helmezcze vezérlendette.

Nálunk nagy a baj. — Egész napon három mérföldnél többet nem haladhattunk. Itt vagyunk, ideszorultunk a Tisza mellé Leányvár közelébe, miután Rakonczay László hadnagy uram mintegy ötven lovassal kocsinkat üzőbe vette, magunknak jobbra kellett fordulnunk a lápok, nádasok, és erdőségek felé.

Most itt rejtezkedünk egy halászkunyhóban; a Tiszán sem igen merünk áthatolni, mert szemben velünk, a réven túl Veresmarton és Rozsályon immár Palatinus uram hadai vertek kemény táborn.

Illy elhagyatott állapotunkban azt sem tudjuk hol a fejünk. — Három kocsival vagyunk. Én, Rátönyiné asszonyom, a két nagyobb leány s a temérdek apróság, a tengernyi dajkákkal, peszrákkal és szobaleányokkal, kik itt nyakunkon mindegyre jajgatnak, mert mióta élek, illy sivőrivó hadat soha nem láttam.

Annakokáért, ha van még nemzeti uramban egy mákszemnyi szeretet rokonai irányában, csak hamar siessen felénk a leányvári nádasokba, s mentsen ki minket fegyvereseinek segítségével e bujdoklásunkból, különben ideveszünk.

Én majd dél felé egy magas fára mászok, s onnan intek fehér kendővel, ha látni fogom nemzeti uraimék közeledtét... de bátor, magok is fehér zászlót kössenek kopjájokra, vagy kardjok végére, hogy jókor megismerhessük: barátink közelednek, vagy megátalkodott ellenségeink.

Datum: (magunk sem tudjuk jóformán, hol,) die 1 Octobris 1636.
Laurentius de Senye.

VI.

Mint láttuk, nemzeti uram szörnyen beleverte magát a buzgóságba.

— Veszett hordtát — mondá midőn a kerítésen túl érezve magát, csizmáit az árokban jól megáztatá, s aztán úgy nedvesen, valahogy csak felrángathatá — nem hiába, hogy pénteken indultam bizonytalan utamra, de nem is tudom, ha megtérhetek-e még valaha, ép bőrrel Szőlőskére.

Nagy sor volt ez öreg uram szürkülő fején, miután csak arra is nehezen határozta el magát, hogy betekintszen a városba, Ujhelyre, s most a mint mutatkoznak az állapotok, talán még egy hétig se szállhatand le a nyeregből.

Készen levén csizmáival, nyakig begombolta mentéjét, nehogy a reggeli hűs légben egészségének ártalmat okozzon: ezzel egyszermind eltakarta mellényét, úgy hogy észre sem veheték, mi nagy tévedést követett el, midőn gyertyavilág nélkül, a sötétben lopva öltözködött fel.

Aztán folyvást küzdve a falu felriasztott kutyáival, keresztül az utcák büzhödött pocsolyáin visszatért a falu kocsmája felé, hogy ott elszállásolt legényeit fölkereshesse.

Mi is megtörténvén, rendbe állítá fegyvereseit, kik közül egyet leszállított lováról, s maga ült fel a nyeregbe, emberét pedig gyalogosan haza küldte hirt vinni az otthon maradtaknak, miszerint kiki lásson csak dolgai után, készüljenek a szüretre; őt magát pedig majd csak egy pár nap multával várják haza békével.

Megindultak.

Sötét volt. A kezdő viradatot a keletről feltornyosuló fellegek fojták el, azonban a legények mindnyájan e vidékiek levén, nem félhettek, hogy valamiképen eltévedhetnének.

Szürkületre elértek Kis-Géresre, nap feljöttével Damócra s aztán mindjárt Sárkányra, hova már a tegnapi levélben kijelölt falucska, Leányvár alig egy kis mérföldnyire eshetett.

De hol volt tulajdonképen a hely, hova a menekvők üldözőik által beszorítottak, azt a levél soraiból kibetűzni nem lehetett. Bizonyára ők magok se tudták magokat tájékozni. Csak legalább annyit sejtettek volna: északra, délre, keletre, vagy nyugatra tértek-e a falutól?

Mentek tehát csak úgy találomra, nézegetvén, ha valahol a magasb fák galyai közül az ígért fehér kendő lobogtatását megpillanthatnák.

A vidék mindinkább mocsárosodott. Mint tornyosuló fellegek támadának fel a mindig vérre éhes szunyogsergek milliói. Ezek alkalmatlan zugása, összeelegyedve a békák rekegésével, s a lomha vízi madarak ijedséget eláruló hápogásaival olly kellemetlen, sértő, s minden öszhangzás nélküli zsvajt alkotának, melyet elkényeztetett hallérzékkel bíró ember el nem tűrhetett volna; nemzeti uram azonban, s még inkább fegyveresei, ezt, mint egy megszokott mindennapiságot, figyelmökbe sem vették.

Igy haladva a náddal benőtt ér partján, egyszerre a távolból előtűnik valami tarkaság tünék elő.

Közelebb menve látják, hogy a bizony egy kis fakó-szekér, melybe egy pár mokány ló van fogva, s elől a kocsis-ülésben fehérszemélyek hajtják a baktató szürkéket.

— Patvarba — gondolá nemzeti uram — ezek aligha nem épen Rátönyiek lesznek. Bizonyosan rajtok ütöttek üldözőik, s most szétriasztva futnak a merre szemök lát... No hiszen, épen ideje volt, hogy ide érkezzünk.

Inte tehát fegyvereseinek, kik aztán mindjárt sarkantyut adva lovaiknak, elibe rugtatának a közeledő kocsinak, s azt néhány perc eltelté után körülfogák.

A kocsiban egy kis fekete göndörfürtű s felette veszedelmes szemtűzü fiatal lányka ült, kinek arcza kifejezéséből, nemzeti uram a Rátönyi család jól ismert vonásait azonnal felfedezhetni vélé. A lányka mellett egy elhízott korosabb nő ült, ollyas dajka, vagy házi gazdasszony forma, ki e találkozás percében, úgy látszott, az ijedség s meglepetés miatt színéből is ki volt kelve.

Egészen ellenkezőleg a kis gyermekleány.

Ez teljes bizalommal, s minden elfogultság nélkül néze a vitézek szeme közé, mintha csak a sok közül, azoknak vezérét akarná felkeresni.

Nemzeti uram megütődve állott meg helyében, szemlélve e legnyájasabb arcot, mely itt e vadonban az ős Görögön erdőlakta istennőt hozható emlékezetébe, ha ugyan még a mythologia némelly részletei ki nem gőzölögtek öreg uram fejéből azóta, hogy iskoláit, a negyedik év közepén félbehagyta.

Az első szó a leánykától származott. Odaszurá ostornyelét az ülés szalmája közé, s a kenderből fonott gyeplőket átadá mellette ülő társának.

S csengő hangon kérdé:

— Nemes uraimék talán Palatinus uram hadaiból valók?

— Nem találtad el leányom, mert mi bizony csak a saját magunk emberei volnánk?

— Akkor annál inkább Isten hozta vitézlő uraimat, mert nagy bajban vagyunk, s szükségünk van jámbor, és istenfélő ember-társaik segítségére.

Nemzeti uramnak felette tetszék e bátor beszéd, s az ahhoz mért egyszerű viselet, s egyeneslelkűség, mellynél fogva e lányka még akkor is megtartá hangja szilárdságát, midőn végképen elhagyott helyzetében védelmet kérni kénytelenítettett a legelső férfitól, kivel e pusztá vidéken történetből találhozhatott.

— Bajban vagytok? s ki vagy te szelid kis gyermekem?

— Én Rátönyi Benedek leánya vagyok, Ujhelyből.

— Tehát csakugyan? És engem nem ismersz?

— Nem emlékezem, hogy láttam volna valaha vitézlő uramat.

— Az nagyon is igaz. De nézz jobban rám. Kérdezd meg, mit sugall szived? avagy nem sejtet-e lelkedben, hogy most előtted közel rokonod áll...

— Valóban?

— Patvarhordta csinos portékája, ismerj bennem nagybátyádra, kivel, tudom, eleget ijesztgetett anyád, ha gyermek korodban sokat sirtál. Nos, még sem mondd ki nevemet?

— Tehát Benkő Miklós bátyám, Szőlőskéről?

— Persze, hogy nem is más s azért csak állj fel ott mindjárt egyenesre a kocsiban, hadd férjek jobban hozzád, s megcsókolhasalak, a nélkül hogy le kelljen lovamról szállani itt a pocsolyában.

A lányka olly fürgén, s vidoran ugrott fel helyéből, mint egy kis őzike, kinek fris galyat mutatnak. Oda hajlott bátyja mellére, megcsókolá az öreget, s mellé még meg is simogató, úgy hogy gyöngéd ujját is csaknem megsérté vitézlő uram bozontos s tüskésen lenyírott szakálában.

— Átkozott kis hízog — recsegett öreg uram hangja — hogy megnevekedtél azóta, hogy beirtam nevedet egy könyvbe midőn születted... De szólj. Hol van anyád? Hol hagytaid gézen-

guz Senyei Lőrincz uramat, ki hőbörtösségeivel ilyen komédiákat járat velünk, egész familiánkkal egyetemben.

A lányka habozni látszott feleletében.

— No hiszen, nem kell mindjárt úgy megijedned; nem vagyok én olyan haragos bácsi, mint a hogy néha mutatom magamat.

A lányka ismét körültekintett, s halkán felelé:

— Bátyám . . . nekem igen különös mondanivalóm volna, . . . ha meghallgatná.

— Titok?

— Csak hárman hallhatjuk. Én, bátyám, s ez a jó asszony, ki másként is házunk népe közé tartozik.

— Örömmel meghallgatlak, édes leányom, csak azt mondd meg előbb: miképen vethetéd fejedet e kockára, hogy minden kísértet

még csak a gyönyörű kis találkozás! Most, midőn a vidéket ellenséges hadak kezdik ellepni! De bizony édes hugom, majd mindjárt más hurt kezdene prokátor uram pengetni, s nem úgy beszélne, mint midőn először ráizent a távolból házatokra.

— Az ő dolga lesz, miként beszéljen, de hiszen én sem jövök készületlenül. Édes anyám mindenre előre megtanított, sőt kényszerűségből talán magamtól is kerülhetne egy jó gondolat.

— Gyermek! nagyon elbizakodol erődben. Életemben illyet nem hallottam, hogy egy illy leányka szóbeszédben, s pörpatvarkodásban kimerjen kötni egy vén praktikus fiskálissal.

— Mindössze csak egy szavam lesz hozzá. Röviden értésére adom, hogy immár ne is erőtesse miattam esztét és tudományát, de más részről csak hívja vissza bátran Rakoncay László hadnagy uramat hadjáratából, mert ime itt vagyok én, s ha kell, kinyilatkoztatnom előtte: hogy

én ugyan, ha más különben Senyei Lőrincz uramat tisztelem és becsülöm is, de azért jó szántomból hozzá férjhez menni soha kíváncsom nem volt, s hogy a mi mégis e részben eddig elé történt, azt egyedül s pusztán csak anyám hajthatlan akaratainak kell tulajdonítani, ki engem e kedvem elleni lépésre minden módon kényszeríteni igyekszik.

— Mit hallok! kényszeríteni igyekszik; ez egész ujság előtttem, midőn anyád legelső levelében is azt írta: mindketten halálosan szerelmesek vagytok, sőt egymás nélkül még élni sem akarnátok.

— Ez egészen más kérdés. Én most csak azt beszéltem el bátyámnak, mit fognék annak idejében Antalóczy uramnak mondani.

— Egy szót sem értek az egészből, s épen el nem találhatom, mi czélotok lenne ez által elérve.

— Minden, a mit csak kívánhatunk. Azonnal megszüntetnék ellenünkben minden további üldöztetési kísérleteiket.

Nemzetes uram haragva kaczagott fel e szavakra.

— No hiszen, bohókás kis leányom, mi ezt illeti, semmi kétségem benne. Természetesen, hogy nem üldözhetnek tovább, ha már előbb önként kezeikbe adtad magadat. Azonban mindezzel koránt sincs vége a dolognak. Kanczellár uram hatalmas főember az országban, s illy nagy ur létére lesz annyi esze, hogy meg ne elégedjék másnak pusztá ígéretével. Két vége van a botnak, melylyel csapkolódni kezdél leányom, s vigyázz magadra, mert ezen emberek csak hogy megszabaduljanak tőled, s hogy többé láb alá se kerülj, egy szép reggel majd csak kocsira ültetnek, s úgy elvisznek, valahova Nagy-Szombat körül egy apácza-klastromba, hogy csak elvárhatjuk ide haza, míg ismét híredet halljuk.

— Nem félek tőlek. De nem is kerül erre a sor, mert ha elvinének is, csakhamar megint haza eresztenének, amint eszökbe veszik mennyire ki vannak játszva.

— Ki vannak játszva! ki vannak játszva . . . Ne tégy örülté,

Az Eszterházy-pincze Bécsben. — (Lásd a szöveget 342. oldalon.)

nélkül buvó helyedet elhagyhatád. Mi lenne most belőled, ha valahogy helyettem Palatinus uram zsákmányra járó csapatira akadnál volna? Magad tudod legjobban, s anyád is írta tegnap levelében, miszerint Rakoncay László hadnagy uram, nem tudom hány lovasával, ugyancsak leszorított benneteket az egyenes utról.

— Épen ez az, miről bátyámmal szólni akartam.

— Értelek. Ez az, a mit titoknak nevezte.

Ezt mondva, inte legényei felé, kik is a vett parancsot megértvén, legottan az ér mentében, mintegy ötven lépésnyire tovább porockáztak.

— Magunk vagyunk, leányom, beszélj, hova indultál?

— Egyenesen is csak bátyámhoz Helmeckre, vagy ha ott nem találom, Szőlőskére. Meg akartam bátyámat kérni, szerezzen nekem alkalmat, hogy beszélhessek Antalóczy urammal.

— Antalóczy urammal? az égre, mi jut eszedbe! — E volna

leány. Te akarnád gyermekeszeddel kijátszani, a mennyi prókátor, kanczellár, s mit tudom én még, mi van széles Magyarországon?

— Isten a gyengéket választotta, hogy megszégyenítse az erőseket.

— Ugyan ugy-e? Talán még papolni is tudnál? Annyit tapasztalok, hogy már is példabeszédekben kezdesz okoskodni, miből azonban én csak egy árva hangot sem értek.

— Egyetlen szavamba kerül, hogy bátyámat e titok nyitjára vezessem.

— Mondhatom, kíváncsi volnék hallani.

— Tartsa ide a fülét, s aztán megsugom.

— Már miért sutognál, ha kívülünk ugy se hallja senki.

— Mindegy: ezt el nem engedhetem: az egész nem több egy szónál, de olyan titok, hogy kimondását még a felszálló pacsirtára sem merném bizni.

— Már az igaz, hogy makranczosok vagytok mindnyájan. Jer hát, sugd meg e boszorkányos szavat, de vigyázz, mert nagyon csiklandós vagyok a fülem körül.

— Hajtsa felém a fejét, mert nem érem.

— Ördög pokol, valóságos gyermek leszek e kis fecsegővel.

Már is úgy ujjain csavargat, mint holmi rosz zsineget. Jobban nem engedelmeshedhetném neki, ha tán helyettem ő volna az öreg Miklós bácsi Szöllőskéről, én pedig a kis Klárika Ujhelyből, ki Senyei Lőrincz ifju uramnak menyasszonya volna, ha volna.

E szavaknál a fürge leányka tovább beszélni sem hagyta az öreget. Egy mozdulatával nyakába ugrott bátyjának, s a magát védeni akarónak fülébe nagy hirtelenséggel oda sugta „Hiszen nem Klárika vagyok én, hanem Rózsa.”

— Nemzetes uram meglepetve kapá vissza fejét. — Nem tudta: kétkedjék, csodálkozzék, nevéssen, vagy boszankodjék, s hosszas ideig minden szó nélkül gyönyörködve legelteté szemeit a piruló lányka élénk kifejezésű vonásain. — Aztán mintegy szemrehányólag mondá:

— Rosz gyerek. Bolondot mertél üzni bátyáddal? mért nem kezdted mindjárt ezen beszédedet?

— Egy szóval se kérdezte tőlem bátyám. Aztán annál jobb, ha próbáját adtam mesterségemnek, s most bátyám is inkább bizhatik bennem, hogy a mibe kezdtem, végre is hajthatom.

— Sok viz elfoly addig a Bodrogon. Különben magatok lá-

sátok, hova juttok aszszonyi praktikákkal, mert most az egyszer nem a rokka mellett a fonókában, hanem a prókátorok közt a nagy világban kell megbirkózni eszetekkel. Azért pedig, hogy engem még rászédhetél egy pillanatra, el ne bizd magad, mert a fekete leves csak akkor fog még következni, ha szembe kell szállanod Antalóczy urammal, ki éles tekintetével még a megtestesült ördögök szívében is át tudna pillantani. —

— Meglátjuk, mit ad Isten. Bátyám segíteni fog?

— Megteszem, mi tőlem telik, de semmiért felelősséget nem vállalok. —

Ime előre megmosom kezeimet mint Pilátus, s engem senki ne okoljon, ha belebukunk komédiánkba. — A kétségbeesés nem ér semmit; ki sikert akar, remélni kell tudnia, miként én ezt egy könyvben olvastam, s most hívja vissza bátyám lovasait, s folytassuk utunkat.

— Isten neki! — Menjünk vakon a verembe. — Mindenekelőtt még egy kérdés van hozzád. Nem tartozik ugyan e dologra, de engem bizonyos oknál fogva érdekel.

— Parancsoljon, bátyám.

— Mond csak lányom, hányan vagytok ti otthon testvérek.

— Csak hatan.

— Csak? ugyan mondd el neveiket, ha megtarthattad eszedbe.

— Ugy mondom el, amint sorban következnek. Klárika, Rózsa, Teréza, Lidi, Juliska, meg a kis Erzsike.

— Egek, rám ne szakadjatok! mind csupa leány?

— Egy szálíg, bátyám. — No hiszen anyád is elimádkozhatja naponként: adtál uram áldást, de nincs köszönet benne, de mondd: mit akar ez a szegény anyád ennyi rokolyával csinálni?

— Anyám mindnyájunkat egyformán szeret.

Hevesmegyei népviselet. — (Lásd a szöveget 342. oldalon.)

Egri népviselet. — (Lásd a szöveget 342. oldalon.)

— Nem kétkedem, de mégis csak nem hiszi magáról, hogy napjainkban ennyi lányt férjhez tudjon adni.

— A jövőd Isten dolga.

— Hiszen ez rettenetes állapot! Ha fiuk volnának, három esztendő alatt a felét legalább levagdálná az ellenség, de ez a sok lány mind csak férjhez adni való portéka. Gyönyörű mulatság vár familiánkra, ha csak tized részben is ennyi veszedelemben kerül egyen közületek tudadni, mint a hogy a legelsővel keserűségünkre megkezdtek. — Aztán csak kápiatok hozzá mindannyiszor egy-egy új nagybátyát is, mert a mi engem illet, valami azt sugja lelkemben, beleveszek mindjárt az első fordulóval.

Zsémbeledött az öreg, de nem úgy gondolkozott, mint beszélt. — Szíve legmélyebb titkát következő szavaival árulá el.

— Belevágtam fejszémet a göröcsös fába, mert azt hittem, érdemeket teszek a Rátónyi háznál, s annál könnyebben kapok onnan egy fiut. . . . Most többet fáradok, mint hittem s legfeljebb azt kaphatok, mit ingyen is szívesen adtak volna: tudniillik egy leányt. . . . Mindamellett lopva odanézett a kocsiban ülő leánykára, s menten hozzá tévé:

— No hiszen meglátjuk, mit ad Isten. Hiszen a lányok is csak az ő teremtményei, a minthogy akad is itt-ott közöttük olyan is, kiben legalább megakadhatott egy csepp vér a javából.

(Folytatás következik.)

Mátraalji képek.

(Hevesmegyei népviselet.)

Ki Hevesmegyének északi részeit, különösen a Mátra vidékét, bejárta, lehetetlen, hogy élénk benyomást ne tett volna rá a nagy különbség a nyelvben, mi oly nagy mértékben mutatkozik p. o. a palócok és Hevesmegye többi magyar lakosai között. Világos példája annak, hogy a magyar népnél a hagyomány erősebb a nevelésnél. Az utas, ha Gyöngyösről a Kékestetőn át, a Mátra hegycsúcsán Parádára megy, még tökéletesen érti a köznép nyelvét, de Parádán tul Sirok, Recsk, Derecske, Pétervásár, Sz. Domonkos, Sz. Erzsébet, Sz. Mária, Lelesz, Badony, Erdő-Kövesd stb. helységekben csodálkozva tapasztalja, hogy magyarok közt van ugyan, de míg hozzá nem szokik, a tizedik szót sem érti. E nép a *palóc nép*.

A népviselet azonban semmiben sem különbözik, mert a képkönn látható magas gomba alakú kalap, mely minél magasabb süvegforma karimával bír, annál kapósabb, Hevesmegyében általános egyenlő. Ez a legénység szerelmi jelvényeinek, a virágbokréának, árvalányhajnak, melyet kedvesétől kapott, egész tárháza, de egyszersmind pipatartó és más apróságok kamrája. A néger füle mellé, vagy nyakgödreibe rakja a kapott apróságokat, a hevesi legény kalapkarimája mellé.

Hevesmegyének női népe kitünően szép, habár a palócoknál az a szokás, hogy 14—15 éves korában férjhez adják a lányt s a vagyonosabbak egy hétig tartó vig lakomát csapnak, s olyankor az egész falu mulat; s minden gazdának jó bora teremvén, képzelhetni, milyen széles kedvük van a lakadalmasoknak. Hevesnek e regényes vidékein sok omladék vár, történeti nevezetességű hely, szikla, üreg, csepegőkö-barlang van, melyekről a nép száján számtalan rege él. A buzatermő földek többnyire hegyeken vagy egy omlott vár, vagy egy omlott kolostor, melyből csak néhány kisebb rom látható, vagy valami hajdani menedékhely aljában levén, az eke számtalanszor csodás alakú régiségeket vet fel, gyakran aranyból és ezüstből; többnyire nyíl, kard és lándsa maradványokat stb.

Különben a hevesmegyei nép a Mátra körül nagyon vallásos és erkölcsös; bucsujárásoknál mindig látható. Nem hiányoznak szent legendái, különösen a Saáron, még a sz. István által épített kolostor és később apátságról, melynek most még romjai sem láthatók. Itt temettetett el Aba király; sirja a híres saári pinczében van, mely b. Baldácsy *).

*) Báró Haller egy márványkő-táblát állíttatott a sir helyére, melyen így felírás van:

HaC In CaVerna fVIt Depositus
SaMVeL Aba
ReX hVngarIae III qVIn potIVs IMpIUs
RegnI Vastator
IDoLoLatrIa et CrVDeLIitate
fueDatVs reX
popVLarIbVs CaesVs aD tIBLcVM
obstVpesClite
LVrIDas rerVM VICes

EX RegIo MaVsoLeo
VIDet CeLLarIa
VbI MortIs CrVenta spoLIa
IbI hILarIa tVrgent DoLIa
InDe rVbet baCChVs
VIaVM SarIense faLerno
InDe rVbent MeLIIVs
aVno bIbe faC rVbeas.
E
rVDece protraXIIt generaLIIs
LIber b. SaMVeL HaLLer.

Itt volt a hajdani kolostor temetkező helye, s most hét ágra vagy utcára nyíló pincze van ott, telve saári és visontai jó és híres borokkal.

Jobb is e hús pinczében egy pár pohár bor cseviczével, mint a pesti sétatérén port nyelve a tüdőrontó fagyalt.

Mivel pedig már benne vagyunk a borkóstolásban, ránduljunk el Egerbe, melynek falainál 1552-ben a török roppant hatalma megtört a halhatatlan *Dobó* és hős népe vitézségén.

Nem is lehet az másképp, hol oly jó bor, és annyi szép leány terem. — Eger lakosai mind magyarok, s az ide bevándorolt német mesteremberek is mind jól beszélnek magyarul, és úgy mint a nép, magyarosan is hordja magát.

Képünk hű másolata az egri népviseletnek, vasárnap délután a vecsernye elvégeztetvén, így gyülekeznek tánczra az ifjak, s ugyancsak megrakják, míg az esteli foglalkozás haza nem szőlítja a leányokat, kik otthon a gazdaságot viszik.

Az egri kapás nép takarékos de vendégszerető, szőlőjét jól miveli, csak hogy borát kénytelen vagy maga meginni, vagy csekély árért odaváló borkersekedőknek eladni, kik azt rendesen Pestre küldik. Pesten azonban mégis igen ritkán kapni jó egri bort.

A cifra szür és kivarrott hátú mellény legnagyobb fényűzési czikke a legénységnek, e mellé szükséges azonban a rojtos gyolcs gatyá és csipkés gyolcs ing, s a kalap mellé szép bokréta. Az egri lányok krinolin nélkül is igen nagy helyet foglalnak el százánczu szoknyájokkal, s a piros szalagcsokor fejükön, és selyemkendőcske nyakukról soha el nem maradhat, a piros magas sarku csizmával egyetemben; a virágbokréta Tárkányból kerülnek ide, mert a tárkányi lányok az első ibolyával együtt jelennek meg Egerben, s ott míg a számóca meg nem érik, virágokkal kereskednek, azután meg számóczával s később izletes gyümölcscsel. (Az egri számóczás leány rajzát már közöltük a V. U. 1857. — 11. számában.) *Medve Imre*.

Az Eszterházy-pincze Bécsben.

„Jó bornak nem kell czégér” — sok esetben igaz; sőt minden esetben is igaz volna az, ha: 1-ör minden ember böles volna. . . . azonban hagyjuk a bölcselkedést és lássunk le az Eszterházy-pinczébe.

Ki ne szállna le örömet e nyári hőségben a hús pinczébe, hogy szomját megennyhitse? Így vélekednek a bécsiek s leereszkednek az Eszterházy-pincze nyaktörő lépcsőzetén a penészes boltzatokba, hol semmi kényelemre nem találhatni, mert a sötétséggel csak alig néhány fagygyu gyertya és falra illesztett fagygyumés küzködik, ülőhely nélkül azonban szintén nagy a szükség, alig találhatni a fal mellé illesztett egy-két deszkát, mi annyit jelent: „hogy igyál gyorsan, egyél hamar, aztán eredj haza, adj helyet a többi érkezőnek.” Enni is csak kétféle lehet itt kapni; ki meleg ételt akar, kap frankfurti kolbászt és kenyeret; ki pedig hideg ételt kér, adnak neki sajtot és kenyeret.

És mindemellett is ráként látogatják a bécsiek e pinczét, kivált délutáni 5—6 óra tájban és éji 11 órától éjfélig, pedig e pincze bejárata Bécs egyik szűk utcájának nem leg tisztább helyén van. Mi vonzza tehát a bécsieket oly ellenállhatlan erővel e helyre? Az eredeti, hamisítatlan, tiszta magyar bor, melyet itt nem korsókból, hanem egyenesen a csapról eregetnek poharakba, üvegekbe. — De ez még nem minden. A bor itt nem csak jó, de olcsó is. Csak három féle méretik, t. i. 12 kros, 18 kros és ürmös 30 kron. Nem csuda tehát, ha ide siet mindenki, kinek jóra való izlése van, ki a keserves ausztriai és gyárborokkal gyomrát elrontani nem akarja, vagy ha már elrontotta, azt ismét helyre hozni ohajtja. A Bécsben gyakran megforduló magyarországiak is igen sűrűn be-betekintenek ide.

Érdekes látványt nyújt, mint szörpölgetik meszelyeiket a vendégek a félhomályu pinczében, legtöbbször állva, egyik kézben a poharat, másikban a kolbászt vagy sajtot és kenyeret tartva; mert mint mondók, leülni csak a korán jövőnek sikerül, ki aztán ételét a térdére tett papirosról költi el, miután az egyetlen asztal csak alig képes néhányat a maga körébe fogadni. Hogy aztán a vendégek jó nagy része jó kedvvel és egymást támogatva távozik el, az igen természetes. — A kimért bor, mind Eszterházy herczeg magyarországi jószágán termett; egyebet itt nem kaphatni. A kezelési költség csekély levén, a jövedelemnek tetemesnek kell lenni.

Nem ujmutatás-e e példa magyarországi nagy föld- és szőlőbirtokosainak arra nézve, mint kelljen természetnek biztos és jó keletet szerezni? A Magyarország egyes borvidékein keletkező borkereskedő-társulatoknak sem volna felesleges ezt figyelemre méltatni. Városokban, kivált nagy városokban tán semmivel sem üzetik oly rettenetes nagy csalás, mint a borral és kivált a magyar borral, mi csak rontja ennek hitelét. Ha társaságok vagy egyes vállalkozók nagy városokban hasonló bormérést nyitnának, lehetlen, hogy a fogyasztó közönség hozzájuk nem szegődne és el nem fordulna a borszatócok- és gyárosoknak gyakran valóságos méregkeverékétől.

Hasonló vállalatra van már példa Pesten, *Parrag Gábor* ur a Lipót-utczai 5-ik számú szegletházban jeles bort, leginkább badacsonyt, mér ki a legkisebb adagban is, és nála 12 krért oly jó bort kap a szomjazó, millyet egyéb helyeken 16 krért sem talál. Üzletének már is szép kelete van s még nagyobb leendő, kivált ha nagyobb és csinos helyiséget nyitand.

Az ajnácskői fürdő.

(Nyílt levél báró Kemény Gábor urhoz N.-Enyedén.)

A természet három országából olly dusan van megáldva édes hazánk különféle termékekkel, miszerint merész állítás nem leendő, ha azt mondjuk, hogy nincs ország, melly vele különféleség tekintetében mérközhethetnek.

A természet-adta termékekből különösen megragadó figyelmet érdemelnek honunk ásványvizei s fürdőforrásai. Olly számmal és minőségben vannak ezek, hogy ha a természet nyert adományait az emberiség jólétére elkészítő művészet megtenné azt, mit tennie kell; a külföld mindennemű ásványvizeit nélkülözhetnék.

Vannak elsőrendű s jelenleg már jó hirben álló vastartalmu vizeink, minők: a *sziácsi, balaton-füredi, ranki, bártfai, suliguli, szulini* s a kevésbé ismeretes *ajnácskői* stb. Vannak nevezetes kén-tartalmu vizeink, minők: a *budai, parádi*, az igen kevéssé ismeretes *kácsi, kékedí, csernyelyi* stb. Vannak különös olvasztó s oszlató erővel bíró több nemű sótartalmu vizeink, minők: a *pöstyényi, szobráncsi, teplicsi, szalatnyai, lubló, harkányi, erdőbényei* stb. Sőt van egyetlen ismeretes ibolót tartalmazó vizünk is, t. i. a *csigeltkai*, melly már gyógyvizként árultatik is. Ezeken kívül vannak még ásványvizeink olly számmal és minőségben, hogy elsorolni is sok volna, de a mellyek többnyire műveletlen és ismeretlen állapotban hevernek. Hogy mindezek a szenvedő emberiség állapotának részint enyhítésére, részint gyógyítására alkalmasakká válhassanak, ahhoz országos pénzérő kívántatnék.

Az eddigelé ismeretes ásványvizeink közt egynehány már jó hirnevet vívott ki magának a körüle czélszerűen rendezett fürdőintézettel egyetemben. És az illyeknek tulajdonosai bizonyosan megkapják a befektetett tőkének tizszeres kamatját, az öntudat azon legédesebb jutalmazásán kívül, hogy a szenvedő emberiség javára a kétes jövő reményében áldoztak.

Egy olly vastartalmu ásványviz létezik Gömörmegye déli szélén épen egy bükkerdő tövében, Nógrádmegyétől ez választván el, — mellynek jelen állása még mitsem jelentő, ámde jövő várakozik reá, nagy és fényes, minővel már Balaton-Füred és Sziács dicsekedhetik, ha tulajdonosa igénybe véve a művészet szabályait, a természetadta nyers anyagot élvezhetővé idomittatja. Ez ásványviz az *ajnácskői*, báró *Kemény Gábor* tulajdona, melly neki egykor kincsbányává válhatik, ha komolyan felfogva az illy ásványviz és fürdőintézet körül teendő sorozatát, a legszükségesebb kül- és belrendezést égető szükségnek tekintendi; a nemesítés, szépítés — izlés és kényelemnek pedig évenként szentelend bizonyos tökesommat, melly idővel dusan fog kamatozni.

Az *ajnácskői* ásványviz kitünően vastartalmu, s bármelly hasonnemű vizünkkel is versenyezhet. Szénsavas vaséleg, szénsavas szikéleg és szabad szénsav bőven benne a főfő alkatrészek stb. — Kellemes italul szolgál magában és borral is; és messze vidékre is szállitható erős, suliguli-féle hengerűvegekben. Az ivóforráson kívül van még két fürdőviz-kutja; egyik erősebb, másik gyöngébb és mindkettő olly bő vastartalmu, hogy iszapot hagy maga után a bőrön. Ezeken kívül van még egy kised forrása, melly a nép száján szemforrás nevet visel. Tudakozódván ez elnevezés után, azon eredményhez jutottam, hogy azt szemfájós egyének kitünő sikerrel használják. Mindenik forrás az idei roppant nagy szárazság daczára is bőven ellátva vízzel.

Az *ajnácskői* ásványviz hatása vastartalmanál fogva izgatva erősítő, a benne létező olvasztó sók jótékony vegyülete által ollyaténkép módosítva, miszerint aztakára vér vegyületén, akár az élet-szerves nedvek vesztésén, akár a test és lélek kimerültségén alapuló gyöngeségi betegségekben, kitünő sikerrel használhatják férfiak és nők.

Mi az *ajnácskői* fürdő égalját és légmérséket illeti: ez minden tekintetben egészségesnek mondható. Maga a fürdő egy déloldali bükkerdő alatt keletől nyugat felé elnyúló rónán fekvén, az északi zordon szelektől az északi oldalon magasan emelkedő szőlő-hegy és északnyugatfelé elterülő erdőség, meg az *ajnácskői* várom-ladékok tartó kupidomu hegy által védett; és így kelet meg nyugatfelé levén a völgynek nyiladéka, a változékony viharos időjárástól a tájék meglehetősen óva van, mi fürdőintézetre nézve nem kis előny. — Illy gazdagon áldván meg az *ajnácskői* fürdőt a természet, csupán és egyedül tulajdonosától függ, hogy az rövid idő alatt honunk első rangu fürdőintézetei sorába emelkedjék.

Hogy ez biztosan és minélhamarább megtörténhessék, következő teendőkre volna szükség.

Először: A források vize vegyileg megvizsgálandó, még pedig mind mennyiségileg, mind minőségileg, hogy világosan kiténjék az alkatrészek egymáshoz aránya s viszonya, s ezeknek nyomán meghatározni lehessen, minő betegségekben és az egyéniséghez alkalmazva milly mértékben használható az ivóvíz; mellyik fürdővíz alkalmas egyik vagy másik betegnek és a kor ez vagy amaz időszakában. Illy biztos utmutató nélkül csak tapogatózva, néha haszonnal, néha önmagoknak kártevőleg használhatják azt a betegek, mi a fürdőintézet hirnevének megalapítására lényeges befolyással van. Az *ajnácskői* ásványviz, tudtommal, még eddigelé vegytanilag nincs megvizsgálva, tehát ennek tudományosan kimerítő vegybontása egy nevezetes vegytanárna lenne bizandó, ki nek neve s tekintélye kezeskedvén a vizsgálat minden kétséget kizáró hitelességéről, az adatok vagy újságlapokban közöltetnének országszerte, vagy pedig külön röpirat alakban kidolgozva tétetnének közzé.

Másodszor: Elkerülhetlen szükséges, hogy a fürdőintézetnek orvosa legyen. Orvos nélkül még egészséges emberek sem használhatnak fürdőt czélszerűen, annyival inkább azok, kik gyógyczélból látogatnak meg valamely fürdőt. Mindenki átláthatja, miszerint az ásványviz vegybontása után az alkatrészek minő s mennyisége s ezeknek egymáshoz arányához képest csak orvos határozhatja meg, hogy mellyik beteg, milly mértékben ihatja a gyógyvizet, és milly módosítással használhatja a fürdőt. Ugy szintén azt is csak orvos határozhatja meg, hogy a betegek részére a vizivás mellett milly étrendszer szükséges, ha üdvös eredménnyel akarnak távozni a fürdőből. E részben még semmi intézkedés sem történt az *ajnácskői* fürdőben, az intézet hitelének igen nagy kárára. Ez okból történik aztán, hogy a beteg, — egy vagy két hét alatt nem használván neki a fürdő, — kétségbeesetten hagyja el azon helyet, melly részére orvosi tanácsadás mellett valóságos gyógyhely lehetett volna. —

Addig is, mig rendes orvost nyerhetne ez intézet, elkerülhetlen szükségét látnám, — sőt az orvosi rendőrség körébe tartozónak hiszem és tudom, hogy fürdőintézetnek orvos nélkül nem szabadván lenni, a közel Rimaszombatból hetenkint legalább kétszer meglátogathatná egy orvos a fürdői vendégeket.

Harmadszor: Minden fürdőintézetnél első rendű szükség a jó s illendő élelmezés. E nélkül a leghathatósbb gyógy- és fürdővíz sem teheti meg kellő hatását, sőt a reménylett cél helyett ellenkező éretik el, ha jó egészséges, a gyógyviz természete és a fürdői vendégek kórallapotjához alkalmazott ételek helyett, ollyakat kell élvezni szükségből, mellyek kártékony befolyással vannak a gyógyviz működésére s a betegek felüdülésére. E szempontból is főkel-leke minden fürdőintézet fenállhatásának, még sokkal inkább virágzásának, hogy az élelmezés fölött is orvos örködjék. E tekintetben is nagy hiányt tapasztalhatni az *ajnácskői* fürdőben, elannyira, hogy az ottani haszonbérő nem értve saját hasznát és előmenetelét, a vendégeket nem látja úgy el, mint kellene.

Negyedszer: A kényelemhez tartozó kellékekből vajmi sok teendője van az *ajnácskői* fürdőintézetnek. Illyenek, a társalgási terem, elegendő számu lakszobák fölszerelve illő butorzattal, sétatutak; a fürdőházak és lakszobák közti térnek lombos fákkal beültetése stb. Mind ezek olly kellékek, mellyek a gyógyviz jótékony hatásának előmozdítására lényeges befolyást gyakorolnak. A természet adott *Ajnácshőnek* szép bükkös erdőt; ehhez két oldalt vezetőleg kevésbe kerülő árnyas sétatut, és bent az erdőben könnyűszerűleg több járdát lehetne alakítani, mert az a fürdőintézetek czélja s rendeltetése ellen van, hogy a betegek mindig szobában üljenek és a nembeteg vendégek agyon unják magokat.

Ötödször: Az *ajnácskői* fürdőnél nagy hiány, és minden orvosi rendőrség elleni az is, hogy az ivókut nem levén illedelmesen fölszerelve és elkorlátolva, abból minden napszámos kénye s kedve szerint meritget magához a piszkos korsójával, és nem levén kellőleg felrovátkolva a kút, ebbe mindenféle tisztátalan elem befolyik, a vendégeknek nem csekély undort okozva. E fölséges, Istenadta víz azért van ugyan, hogy még a legszegényebb is használhassa, ámde kellő renddel és csinnal. Szükséges tehát a kellő rend fen-tarthatása végett a kút mellett folyvást őrnek lenni, ki a vizet merengeti s osztogatja mindenkinek. — A tulajdonos báró ur hely-beli tisztartója, Simonfy Péter ur, ki a fürdőintézet és szenvedő emberiség érdekében tett figyelmeztetéseimet szíves készséggel

fogadta, meg is ígérte, hogy e kézzelfogható szükségén egy pár nap alatt segítendő.

Az ajnácskői fürdőt én hatásából már néhány év óta ismerem, e hóban csupán ennek megsejtelése végett oda utaztam. A helyiség ásványvizével engemet valóban meglepett, és teljes meggyőződése az, hogy e fürdőnek nagy jövője van már magában is, és ha még idővel savó- és szőlőgyógyászattal köttetik vele össze, mire vidéke igen alkalmas, akkor június hótól október közepeig vendégekre bizvást számíthat.

Hogy pedig mind ez minél hamarabb megtörténhessen, különösen Gömör, Borsod, Heves, Nógrád, Szabolcs megyék, — tőlök messze esvén Balaton-Füred és Szliács, — forrón ohajthatják; én pedig a szenvedő emberiség érdekében kérve kérem föl a tulajdonos báró urat, hogy kövessen el mindent oly karba helyezni az ajnácskői fürdőt, hogy minél hamarabb legyen alkalma arról meggyőződni, miszerint az ajnácskői fürdőben saját részére nagy kincset, a szenvedő emberiség érdekében pedig elsőrendű gyógyvizet bir. *) — Miskolczon, jun. 30-án.

Dr. Kán Tamás.

A telekkönyvekről.

(Tájékoztás az erre vonatkozó törvényekben.)

II.

A helyszínelő bizottmányok utasítással levén ellátva arra nézve, hogy a telekjegyzőkönyvek készítésénél a törvény értelmében is a tetteges birtokot vegyék alapul, s e végett mind a birtokosnak, mind birtoknak ugyanazonosságát helyszínelő eszközölt bizottmányi tárgyalás által állapítsák meg, — miután e részben kötelesek a szokásos módoni híresztelések által jó előre figyelmeztetni a lakosokat munkájuk megkezdésére, s az összehívott birtokosokkal kötelesek megismertetni küldetésük célját, megkezdendő munkájuk lényegét, és az eljárásuk módjára vonatkozó szabályokat, a mennyiben az érintett jegyzőkönyveket közvetlenül magok a helyszínelő bizottmányok vett utasításuk szerint készítik: a birtokosoknak maguknak minden teendőjük arra szorítkozik, hogy a helyszínelési illető bizottmány munkálkodását figyelemmel kísérjék, s különösen midőn birtokuk fölvetelére kerül a sor, jelen lenni igyekezzenek, a birtok tökéletes fölvetelére szolgáló térképet, ha van, előterjesszék, mert nem is képzelik, minő nehézségeket szülhet az később birtokrészletek eladásának bekebelezésénél, ha az ily bekebelezés iránti előterjesztés nem vág össze a telekjegyzőkönyv adataival — végre törekedjenek a birtokra vonatkozó jogcímet szabatosan bejegyeztetni.

Sokkal nagyobb gondosságot igényel az egyes birtokosok részéről a telekjegyzőkönyvek megtekintése akkor, midőn már a hirdetmény bibocásásával a bejelentési határidők kitűzettek, miután a helyszínelés alkalmával netán becsusztott hibákat most van mindenkinek alkalma kiigazítani nemcsak, hanem különösen szükséges ezen határidők lefolyása alatt a birtokra vonatkozó minden jogait érvényesíteni, azokat t. i. mellyek a törvény értelmében telekkönyvi bejegyzések tárgyát képezik, és erre nézve mindjárt azon kérdés merül fel: mellyek azon jogok, mellyek telekkönyvi bejegyzésekkel biztosítandók, mert a kinek e jogokról közelebbi szabatos tudomása nincs, az természetesen azt sem fogja tudni, hogy mennyiben szükséges és célszerű reá nézve az illető telekjegyzőkönyv kijavítását eszközölni.

Általános elv, hogy a telekjegyzőkönyvek kiigazításával és illetőleg kiegészítésével ugyanazon jogok fenntartása biztosítottatik, mellyeket különben telekkönyvi bejegyzések által lehet szerezni, ezek pedig: 1-ör a sajátképen dologbani jogok, mellyek a törvényben is illyenekül soroltatnak elő s természetöknél fogva is dologbaniak, jelesül a tulajdon birtok, s erre vonatkozó örökösödési jog, a zálogjog, és minden szolgalmi jog, és 2-ör azon személyi vagy dologhozi jogok, mellyek csak nyilvánkönyvi bejegyzés által válnak dologbani jogokká, a mennyiben a dologbani jogok természetét öltik magokra, s ide tartoznak a bérleti jogok ingatlanokra nézve, az elő s visszavásárlási jogok, valamint egyik házastársnak a másik ingatlan vagyonához jogi vagyoni közösség esetében. Mindezen jogok részint csak telekkönyvi bejegyzés által, részint telekkönyvi bejegyzés által is szerezhetők, következésképp, ha valaki olyanokkal bir, s az illető telekjegyzőkönyv készítésénél be nem jegyeztettek, a kijavítás által fenntartásukat s biztosításukat eszközölheti.

A telekjegyzőkönyvek kijavításának lényeges pontjaival tehát megismerkedni mindenkire nézve fölöttébb kívánatos. A mint valamely megyében a helyszínelő bizottmányok munkálataik teljes bevégezése után a telekjegyzőkönyveket összeállították, egy hivatalos hirdetményben erről s a telekjegyzőkönyvek megtekinthetőségéről a közönség lapok útján értesítettik, s ugyanazon hirdetményben két különböző határidő tűztetik a telekjegyzőkönyvek kijavítására, kijelöltetvén egyszermind azon hivatal, mellynél a kijavítás iránti beadványok vagy szóbeli kérelmek előterjesztendők. Ezen határidők egyike a rövidebb, 7—8 hónapra, a másik pedig a hosszabb határidő 11—12 hónapra szabatik. A rövidebb határidő alatt a telekjegyzőkönyv két első lapja, a birtoklap s birtokváltási lap javíttatik ki. A birtoklapra nézve a telekjegyzőkönyvi készítésénél megtörténhetett, hogy például: egy telekkönyvi testet képező több birtokrészletből, mint ez előző

a tagosítatlan paraszttelkeknél, vagy ott hol a telkek után eső legelői járandóság egyenként felosztott — egy vagy több részlet a telekjegyzőkönyvbe be nem jegyeztetett, — vagy hogy a telekkönyvi testek helytelenül vannak összeállítva, például két önálló paraszttelke egyesítve jegyeztetett be, egyik telkehez tartozó birtokrészletek más telkehez irattak, vagy nemesi községekben két lakházzal ellátott beltelek egy telekkönyvi testté egyesítetett, és megtörténhetett, hogy egy szabadon eladható önálló földdarab, valamely paraszttelkehez, mint ennek kiegészítő része hozzá jegyeztetett, — a birtokváltási lapra nézve pedig — mellyen különösen a birtokjog czíme s a birtokos személyében történő változások tartatnak világosságban — megtörténhetett, hogy közös birtokosok közül egy vagy több is kihagyatott, vagy olyan jegyeztetett be birtokosul, ki már az öt illető rész erejéig a többi által kielégített; vagy hogy valamely földdarab nem a valódi birtokosra, hanem szomszédjára, vagy egy harmadikra iratott; vagy hogy egy haszonbérlet a bérben birt jóságot vagy annak egyes részét saját tulajdona gyanánt jegyeztette be; vagy hogy egy közösen szerzett jóság csak egyik házastársra jegyeztetett be, vagy a gyermekek helyett valamely öket illető ingatlanság az atya nevére iratott; vagy hogy a földtulajdonos helyett az épület tulajdonosa vagy a haszonélvező jegyeztetett be birtokosul. Ily esetekben, valamint akkor is, ha egy magánügyleten alapuló szolgalmi jog az ingatlan tulajdon bizonyos használatára nézve fel nem jegyeztetett a telekjegyzőkönyvben, az ide vonatkozó kijavításokat a rövidebb határidő alatt kell eszközölni, s ha a telekjegyzőkönyvbe feljegyzett jogok helyessége ellen a kijelölt határidő alatt senki sem szólal fel, azok érvényessé válnak s a további igazoltatásra szükségök nincsen.

De ezen általános szabály alól kivételnek a tulajdonképeni jogigények, (tulajdon, zálog, bérlet, szolgalm stb. iránt) s kivételnek az ösiségi s zálogvisszaváltási jog, mert ezeket, ha mindjárt a helyszínelés alkalmával a tárgyalási vagy telekjegyzőkönyvben megjegyeztettek is, a rövidebb határidő alatt újra bejelenteni, igazolni s érvényesíteni kell, különben ezen jogigények oly harmadik személyek kárára, kik a hirdetvény hatályossága kezdetének napjától fogva a telekjegyzőkönyvekben foglalt bejegyzvények alapján nyilvánkönyvi jogokat jó hiszemmel szereznek — többé érvényesíthetők nem lesznek.

A mennyiben tehát a zálog s szolgalmi jogigényeket is be kell jelenteni a rövidebb határidő alatt érvényesítés végett, annyiban már a *teherlap* betöltésére nézve is lépések történnek, habár a teherlap vég megállapítása csak a régiebb betáblázások által nyert zálogjognak átkebelezésével, a hosszabb határidő alatt történik, mellynek lefolyásáig minden a kihirdetett községekben találtatott ingatlanságokra a hirdetvény hatálybalépésének napjaig betáblázott követeléseket oly célból, hogy azok a telekkönyvi testeknek régi teherállapotába jelzálogilag átkebelezessenek, azaz, hogy a tulajdonképeni zálogjog a régiebb betáblázás által nyert elsőséggel kieszközöltessék, annál inkább be kell jelenteni, mert különben a betáblázás által nyert elsőség elvesz.

A tulajdon iránti jogigények érvényesítésére nézve a rövidebb határidő alatt szükséges bejelentéseket illetőleg még két megjegyzéssel tartozunk. Első az, hogy mindazok, kik valamely a telekjegyzőkönyvek hitelesítése előtt vagy azután, mindazáltal a hirdetvény hatályossága kezdetének napja előtt szerzett jog alapján telekkönyvi kiigazítást s valamely ingatlan tulajdonnak nevékre való átírását kívánják eszközölni, az ez iránti jogigényt nem elég a helyszínelési bizottmánynál megjegyeztetni, hanem a rövidebb határidő alatti bejelentés még azon esetben is mulhatlanul szükséges, ha valaki a vétel, ajándok, vagy bármely jogügylet alapján valamely ingatlanságnak nevére átírását szolgabírói hivatalnál vagy törvényszéknél már eszközölte is, ha egyébiránt a helyszínelő bizottmány mást talált a tetteges birtoklásban. Másik az, hogy mindazok, kik a telekkönyvi fekvésekre az 1852. nov. 29-ki törvényhez képest ösiségi vagy zálogvisszaváltási jogokat, vagy más régiebb jogcimből tulajdoni igényeket az illető bíróságoknál érvényesítettek, vagy kiket a zálogvisszaváltási jog érvényesítésére még hosszabb határidő illet, a még folyamatban levő jogügylet, vagy a nekik már jogérvényesen odaitélt jogot, vagy pedig az öket még illető zálogvisszaváltási jogot, jelesül a függőben levő pereket, és a meg nem szűnt zálogvisszaváltási jogot telekkönyvbeni feljegyzés, jogérvényesen odaitélt jogot pedig bejegyzés végett a rövidebb határidő alatt mulhatlanul bejelentésük, különben a határidő lefolyta után tett ily nemű bejelentések csak annyiban fognak érvényesek lehetni, mennyiben az harmadik személyek kára nélkül történhetik.

Említettük, hogy a telekjegyzőkönyvi teherlapra vonatkozólag a betáblázott követelések átkebelezésének a hosszabb határidő alatt kell történni, de ezen hosszabb határidő alatt még azon bejelentéseket is el kell végezni, mellyek rendelkezése a nemesi jóságoknak a megyei telekkönyvbe leendő fölvetelét eszközölni. Kétséget nem szenved, hogy a törvényhozásnak bizonyos meszebbható célja van abban, miszerint a nemesi nagyobb birtokos különválasztva a megyei telekhivataloknál, a megyei telekkönyvekben kívánja kezelteni, s hogy a törvényhozás e részbeni célzatai a nemesség jogainak még meg nem történt szabályozásával összefüggésben vannak, épen a telekkönyvezési törvényekből lehet következtetni, mellyek szerint a megyei telekkönyvben csak azon nemesi birtokok fognak kezelteni, mellyek 1848 előtt törvényhatósági jog gyakorlata is birtak. Ezek közé számítandó: minden nemesi jóság, mellynek birtokosa, ha nem is büntetőd, de legalább polgári ügyekben törvényhatósági jogát 1848-ig az ugynevezett uriszekek tartása által gyakorolta, vagy a mellynek birtokosa a polgári ügyekbeni bíraskodást ha nem is épen 1848-ig, de azelőtt mégis gyakorolta, s csak azért szűnt meg, mert annak gyakorlata a szolgabírói hivatalra vagy a községbeli tanácsra szállott; — továbbá minden oly nemesi jóság, mellynek törvényhatósági joggyakorlata a

*) Minden honi lap szerkesztőjét tisztelettel kérem e cikket közleni. Dr. K. T.

volt jobbágyok által 1848 előtt eszközölt megváltás miatt szűnt meg s annak folytán a községbeli tanács vagy a megyei törvényszék s illetőleg a szolgabírói hivatal által gyakoroltatott; végre minden nemesi pusztá, az úgynevezett praediumok. —

A megyei telekkönyvekbe áttételt nem lehet tehát eszközölni oly majorsági birtokokra nézve melyek csak egy erdőből állanak, és betelepítve

nem voltak, vagy uriszéket nem tartottak, s az imént elősorolt nemesi jószágok kiegészítő részeit sem képezik; továbbá a városokban található nemesi telkekre, kuriákra, s végre közbirtokosságban oly természetben elkülönített birtokokra nézve, melyek birtokosai ki nem tudják mutatni, hogy uriszékek tartásába vagy közvetlenül személyesen, vagy közvetve az arra megkívántatott költségekhez való járulás által befolytak volna.

(Folytatás következik.)

T Á R H Á Z.

Kakas Márton a színházban.

LXXIII. Levél. Mindenféle prücsökről és Charton Demeur aszszonyáról.

Kezd én nekem egy kicsit tetszeni a magyar közönség. Eddig is igen nagyon tetszett már, de ha jól meggondolom a dolgot, még jobban is tetszetik.

„Már megint prücsök!” kiált közbe innen is, tul is egy-egy haragos hang. „Tegnap is prücsök, ma is prücsök, hiszen nem Illés próféta az ember, hogy prücsökkel éljen.”

Hiszen épen az tetszik nekem a magyar publikumban, hogy nem lehet vele egy héten hétszer megegetni a saskát. Pedig nekünk is elég ügyes, kellemes és szeretetreméltó saskáink vannak, de azért még sem lehetne velük megkísérteni, hogy mit csinálna a pesti magyar közönség, ha egymás után három hétig szakadatlanul nem olvasna egyebet a színházi hirdetések táblán, mint ezt a szót, „tücsök”, mely Bécsben egy esztendő alatt nem kevesebbszer, mint kereken százszor csinált tele színházat, s ezekben az indiai hőségű napokban Pesten is egyremásra megtölti az ujtéri színházat.

Hja, de az egészen más prücsök, mint a mi szöcskéink. A mi művészi tücskeink, ha a színpadi függöny leest, szépen haza mennek, otthon vacsorálnak, lefeküsznek és alusznak; a bécsi tücsök pedig még előadás után is folytatja szerepét; a dummer jungék közönsége igen nagy és háladatos; azok közt megjelenik a vendéglőkben, férfi kalapot tesz fel, a dummer jungék bámulnak rajta, ablakából virágokat hajigál, ha az nem elég, kavicsot és kőport rájuk, a dummer jungék el vannak ragadtatva; a sétányokon magyar szavakat ejteget el, a dummer jungék annak örülnek, nappal jótékony czélokra tojásként és lisztet árul, a dummer jungék azt megveszik nagy pénzen.

Az ilyen szerep persze, hogy a jámbor magyar közönségnél nem megy: ez az illyesmire azt mondaná, hogy affectantia s még sem nézné meg százszor egymásután a tücsköt.

Ezért kezd én nekem tetszeni a magyar közönség. Mig egyfelől a bécsi prücsök tartja elragadtásban a pesti közönség egy részét; másik része az alatt Charton asszony francia művésznő énekét bámulni sereglik össze. Hogy a Charton asszony szépen énekel, az már régi dolog, hanem én most megint valami új dologról akarok megszólalni.

Igen szép és jó hirben kell állani mégis a mi jó magyar közönségünknek, hogy minekünk minden külföldi művész praestálja azt a homagiumot, hogy ha egyszer színpadunkon föllép, ha egyebet nem, legalább egy magyar dalt, ha addig él is, éljenek. Ez olyan erkölcsi sulyra mutat, mely az idegenekkel tudatja, hogy a magyarok adnak magukra valamit, s ezért a kedveskedésért ők is nagyon háladatosak. Charton asszony igen szépen éneklő magyar dalokat, mi pedig igen szépen tapsolunk neki érte.

Jól áll nekünk még ez a naiv gyermeki szeretet.

Kakas Márton.

Irodalom és művészet.

— (Fáy András legújabb munkája.) A „Politikai Ujdonságok” testvérlapunk mult számával két becses előfizetési felhívás küldetett szét olvasóinkhoz. Ezek egyike Fáy András „A Halmay-család” című legújabb erkölcsi és tudományos munkáját illette, melyet mint növendékek s nem-növendékek számára irt olvasmányt, a köztisztviselőben álló veterán író mintegy véghagyományul nyújt szeretett nemzetének. A munka Heckenast Gusztáv kiadásában jelenik meg, s már teljesen kész, úgy hogy az előfizetők azonnal átvethetik. Ugyanazért csak a f. évi augusztusi pesti vásárig nyitvatik előfizetés. A két kötetű, kemény kötésű, 37 ívet tevő munka bérmentesen küldve a nevezett ideig 3 ft. 20 kr. A mint a közlött előfizetési felhívásban előadott tartalomról látszik, az épen oly változatos, mint tanulságos, és mindenek felett magyar színezetű, a miről maga a szerzőnek országosan tisztelt neve elég kezességet nyújthat. — Sejtelmünk szerint oly kedvező családi olvasmány lesz e munka, mely minden miveltebb magyar család első szükségéi közé fog tartozni. — Szeretett Fáy Andrásunkat illetőleg pedig ohajtjuk, hogy e munka ne legyen „véghagyománya”, hanem hogy lankadni nem tudó lelki erejének még több új termékeivel gazdagítsa irodalmunkat.

— (Jókai új hírlapja, az „Üstökös.”) Vették olvasóink testvérlapunk mult számával az újonnan fölmerült „Üstökös” című humoristico-belletristicus hetilap piros betűs, de a mellett rövid és egyszerű jelentését is. A mit egyik s másik lap egy idő óta rebesgetett, végre teljesült, Jókai barátunk és munkatársunk engedélyt nyert egy humoristicus lap kiadására. A „Nagy Tükör” és „Kakas Márton albuma” című vállalatok végre — mint illet s vártuk — egy rendes hetilappá nőttek ki magukat, s úgy hisszük, hogy hírlapirodalmunknak ezen szintolly szükséges és termékenyítő patakja csak most talált valódi medrére. Ki akarna a humor, satyra és élcz hatásán kételkedni? ki ne tudná, hogy a „ridendo dicere verum” (nevetve mondani ki az igazságot) épen oly fontos és szükséges az irodalmi és nemzeti háztartásban,

mint a komoly és tanulságos beszéd; hogy a csörgő sapka alatt gyakran ép oly bölcsesség lappanghat, mint a doctori süveg alatt, sőt ép oly erő, mint a sisak és csákó alatt? Ki ne ismerné a külföldi nagy nemzetek, az angol, francia, német stb. nagy előmenetelét a humoristicus irodalomban? S miért ne legyen nekünk is illy vállalatunk, illy lapunk — mely semmi mást nem zár ki, nem nyom el, hanem valamennyi mást elősegíthet; mely a közönséget mulattatja, jó kedvet csinál, a nevelésgest ostromozza, a haszontalant megveti, a nyeglét gunyolja, a jelest népszerűsíti, de a hol kell, ott mindig szeret, mindig kimél. . . . S ki volna nálunk e szép szerepre hivatottabb, mint Jókai Mór? — Az „Üstökös” ára egy évharmadra (4 hónapra, szeptember—decemberig) 2 ft. Az első szám augusztus 21-én jelenik meg.

— (Második jarított kiadásban) jelent meg Pesten Ráth Mór könyvkereskedésében a „Minő pénzünk lesz?” című munka. Szükségességét legjobban tanúsítja kelendőssége; korszerűségéről pedig szólnunk felesleges, miután a közelebbi életbe lépendő pénzváltozás mindenki előtt tudva van. A jelen munka épen ezen új pénzváltozások könnyen érthető magyarázatát tartalmazza, az illető felsőbb rendeletekkel, a szükséges átszámítási táblákkal, erre vonatkozó gyakorlati utasításokkal és két kamattáblával együtt. Kidolgozta Lakner nyomán Weninger Vincze, mérnök s a pesti kereskedelmi akadémia tanára. Ára 36 kr. p.

— (Szerkesztői változás.) A „Pesti Napló” szerkesztését Királyi Pál veszi át, miután b. Kemény Zsigmond a szerkesztésről lemondott, azon meggyőződéstől vezéreltetve, hogy miután a „P. N.” az ez év kezdetén beállt válságon már túl van, czélszerűbb leendő, ha a szerkesztés mechanikus bajaitól visszavonulva, idejét s tehetségét kizárólag politikai irányczikkre és szépirodalmi művekre fordítja s illy uton igyekszik, mint főmunkatárs előmozdítani azon vállalatot, melynek sorsát bizonyára senki sem hordja annyira szívén, mint ő; a közönséghez intézett sorai azért nem a bucsu szavát, de a folytonos találkozás, az állandó működés ígérteit foglalják magukban. E nyilatkozat után tán fölösleges is említeni, hogy a „P. N.” iránya egészen a régi marad. Reméljük azért, hogy az olvasó közönség e változás miatt nem vonja meg pártolását ezen, a hivatalos lapon kívül, egyetlen nagy politikai napi laptól, sőt növekedő arányban fogja azt támogatni, belátva és élvezve annak nagy szükségét.

+ (Vas Gereben), mint írják, engedélyt nyert egy néplap szerkesztésére, melynek czime ez lesz: „Két garasos lap.”

+ (B. Podmaniczky Frigyes) egy új regényt fejezett be, mely Lauffer és Stolp könyvkereskedésében fog megjelenni.

+ (Irodalmi ujdonságok.) B. Kemény Zsigmond „A rajongók” című regényének két első kötete már elhagyta a sajtót. Pár hét múlva az egész mű be lesz fejezve. — Jókai nemokára ismét egy szép regénnyel gazdagítandja irodalmunkat, — szerződésileg Emich Gusztáv kiadó tett sajátjává. Ugyan csak Jókainak „Elátkozott család” című műve önállóság is meg fog jelenni. Hírszerint b. Eötvös is új regényen dolgozik. — Petőfi Sándor összes költeményeinek újabb kiadása nemokára létesül. Nyomatásuk Emich Gusztáv nyomdájában már szépen előrehaladt. — Sárosy Gyula diszaluma a portugál király és Szász-Koburg herceg számára is megrendeltetett.

— (Az ötvenéves aggszínész Udvarhelyi Mihály) félszázados örömmünepét Debreczen is meg szándékozik tartani. Molnár ottani színigazgató ur egy lelkes levélben már föl is kérte Udvarhelyit, hogy ez örömmünepet személyes megjelenésével diszítse, mit a derék aggszínész már a közelebbi napokban teljesíteni fog, annyival inkább, mivel Debreczenben nemcsak tanuló éveit töltö, de e város volt az is, melyben színészeti pályáját kezdte, és azontul mint a magyar Thalia papja, többször talált ott szíves részvételre és pártfogásra.

(B. H.)

+ (Stéger) e hó 22-én kezdi meg vendég szereplését színpadunkon, ha valami akadály közbe nem jő.

+ (Reményi hazánkja) a nagy hírű hegedűművész, mint a „H. f.” írja, közelebb levelet intézett gr. Ráday Gedeonhoz, melyben azon ohajtását fejezi ki, hogy november hóban nemzeti színházunkban néhány hangversenyt szeretne rendezni. Az igazgatóság örömmel vette e levelet, s közelebb föl fogja kérni művész hazánkját, hogy ha lehetséges, e hangversenyeket szeptember vagy december hóban tartsa meg, minthogy novemberre a világhírű Garcia Viardot drámai énekesnő van szerződötve.

+ (Bartha János) néhai kitűnő színészünk Lathócsy Lajos által festett arcképe, mint halljuk, legközelebb csakugyan be fog jutni a nemzeti múzeum képcsarnokába, mert ama pénz, mely a kép megvételére szükséges, több lelkes műbarát s színházi tag áldozatkészsége, különösen pedig Szigligeti buzgalma folytán már összegyűlt.

+ (A szépművészetek cs. kir. akademiája) a bel- és külföldi művészeket arra szólítja föl, hogy műveket küldjenek be a jövő szeptemberben rendezendő műtárlatra. Reméljük, hogy hazai művészeink is föl fogják ez alkalmat használni arra, hogy a magyar festészetet az olasz nemzetnek bemutatassák.

+ (Munkácsy Flóra) f. hó 8-án lépett föl Füreden mint vendég először a „Fenn az ernyő, nincsen kas“ című vigjátékban. (Feleket is minden órán várják; de Szigetinek ottani vendégszeraplése ezuttal aligha el nem marad.

⊙ (Pályázat.) A Lakatos Sándor tánczmester által szerzett „68 apáink tánczára“ készitendő zenére kitűzött 10 db. arany pályadíjt Frank Ignác zeneszerző nyerte el. A zenemű gr. Fáy Istvánnak van ajánlva. Lakatos Sándor, ki mult napokban Pesten mulatott, ígéretet tőn, hogy új társas tánczát jövő ősszel a nemzeti színpadon is be fogja mutatni.

+ (Jeles magyar festészeink) megbízást kaptak, hogy a bécsi cs. udvar számára magyar tárgyú képeket fessenek. E festmények ha majd elkészülnek, egy külön képkiallításban is láthatók lesznek.

+ (B.-Füredről) írják a Hölgyfutárnak, hogy: „Züllich szobrász is megjelent B.-Füreden, hogy előre kiszemelje a helyiséget, hova az általa készitendő Kisfaludy szobor föl fog állittatni. A fürdői igazgatóság közreműködésével, a legszebb s legkitünőbb pont jelöltetik ki a szobor helyiségeül.“

+ (A műtarlat) f. hó 13-án tartott választmányi ülésében a jelen havi kiállításból következő festmények megvásárlása határozatott el: „Huszárook“ Goebeltől, „Virágfüzér“ Lauer Józseftől, „Lovak a pusztán“ Van der Venne Adolfától, „Nyugvó juhok“ Eberle Roberttől, „Ráfael közelgő halála előtt, Fornarint szeretőjével, Krisztus megdicsőítését ábrázoló utolsó képét megtekinti,“ Piloty Ferdinándtól, „Hivatlan vendég“ Swoboda Rudolftól, „Tájkép Rechinél, Sienna környékén“ ifjú Markó Károlytól, és „Várakozás a kompra“ Kaufmann H.-tól.

Egyházi és iskolai hírek.

— (A csinkotai ev. iskolajárásban) e napokban tartattak a nyári iskolavizsgák, de a tapasztalás bebizonyítja, miszerint a gyermekek iskoláztatására pusztá rendelet nem elégséges, hanem hogy szigor és büntetés is kívántatik ahhoz, hogy a fensőbb üdvös intézkedés — a falusi nép között is — sikerrel fogatosíthatassék. — El nem hallgathatom, miszerint egy helyen azzal fogadtatott a n. t. körlelkész ur: „Mi nem adhatunk vizsgát, mert nekünk se tanítónk, se segédünk nincsen!“ — Fáj szíve az embernek, midőn imígy tapasztalja nyilatkozni — az 55 éves tanító irányábani haládatlanságot, ki egész életét a népnevelés szent ügyének áldozta fel, — ez azután méltó jutalom és elismerés üdvös fáradozásaiért. — Bizony, csak a kellenék még, hogy a megagott hivatalnokokat, mint a megviselt ruhát dobnók el, mihelyest erejüket kimerítik egyik vagy másik működési pályán. — Jó lesz e példabeszédet szem előtt tartani: „a ki másnak vermet ás, maga esik bele!“ — nem lehetünk mindig fiatalok, — a mi ma ezzel vagy mással történik, azt idővel hasonlólag magunkra is várhatjuk. Valóban kár, saját hibánkat másra tukmálni akarni, hol nemcsak félszázados tanító van, de ez a tanító saját pénzén segédet is tart; — ott csak az iskolát kell növendékekkel ellátni, és meglesz a nyári vizsga, s akkor senki sem lesz kénytelen, olly valótlán, sértő és alacsonyító mentegetéssel élni, hogy „se tanítónk, se segédünk nincsen.“ — Illy eljárás, nem hogy kedvet kölcsönözne e pályán működőknek, sőt inkább minden valamire való egyént érzékenyen meghat, s keblében káros idegenkedést szül. — N. N.

— (Kisdövénydák ügye Nagyvárad vidékén.) Folyó hó 3-án Nagyváradtól félóránnyira eső Püspöki községbe kirándultam, hogy az ott pár hóval előbb fölállított óvodát meglátogassam. Örömmel győződtem meg a 70-re menő virgoncz pörgyermekek körül, a fiatal özvegy özönőnek e terhes és kezdeti pályáján tett eddigi sikeres működéséről. — Különös dicséretet s nyilvános elismerést érdemelnek ez intézet fölállítása körül a helybeli főbíró s reform. lelkész urak. Ez utolsó, hogy évek óta táplált ebbeli óhaja — hivei körül e szent ügyben tett, s minden alkalmat megragadt, ész- és szívhez alkalmazott magán s nyilvános beszédei minélelőbb áldásos gyümölcsöt hozzanak, saját háza egy részét ajánlotta fel az intézet részére addig, míg az érdemes község jövő tavaszig a már kijelölt helyen a célnak minden tekintetben megfelelő egészséges és kényelmes helyiséget emeltet. A jeles és áldozatkész lelkész még e napokban is természetani több képpel, hat darab könyvvel ajándékozta meg ez ifjú intézetet. Sőt a szorgalmas óvónőt koronkinti utasítás- s oktatásokkal edes atyja, nagytiszt. helyb. nyugalmazott lelkész ur ellátni nemcsak nem késedelmeskedik, de hivatalos szent kötelességei egyikének tartandja! — Boldog a község, mellynek illy lelkésze, illy előjárói, különösen főbírája van, mint Püspökinek! — De nyilvános köszönetet érdemelnek e helybeli jeles tanító urak is, kik az ügy népszerűsítésében szép tevékenységet fejtettek ki. — Továbbá el nem hallgathatom vajdai Nagy Lajos urnak ama ritka áldozatkészségét, miszerint Vajdán saját költségén nyári-óvodát állittatott fel! Végre azt nem hallgathatom el, hogy a Darvas község egyházgondnoka egy másik ügybaráttal derék lelkészük utasítása folytán nagyváradi intézetemet, óvodai ismeretek szerzése végett, meglátogatták. A jeles lelkész ebbeli tevékenysége ott is fogékony keblekre talált; a kivitel több mint valószínű. — És így Nagyvárad közelében e jótékony ügy szép lendületnek örvend! — Hát N.-Szalonta, Sarkad, Székelyhid, Diószeg stb. gondolkozik-e már e tárgyról? — Sztánkovics János.

⊙ (A pesti ev. ref. theol. tanintézetben) a nyilvános tanvizsgálatok e hó 26., 27., 28. napján fognak végbemenni.

⊙ (Egyházmegyei könyvtár.) A bihari egyházmegyei gyűlésen, Nagyváradon Csanády Sándor ülnök, egyházmegyei könyvtárt indítványozott s e célra alapítványképp 100 pftot adott, mellyhez Bége Károly 100 és Ercsey Zsigmond szintén 100 ftal járult.

— (Helyreigazítás.) A V. U. mult számában más lapok után azon hír van közölve, miszerint „a Gusztáv Adolf-egylet az évenkint kiadandó szereteti adományt (200 tallér) a soproni evang. egyházközségnek küldötte meg?“

Bővebb értesülés következtében szükségesnek látjuk, ez alapnélküli hirt megigazítani. Először ugyanis a G. A.-egylet az ugynevezett „Liebesgabe“ iránt még csak augusztus végnapjain tartandó közgyűlésén fog intézkedni, s ez nem 200, hanem 5—8000 (ezer) tallér szokott lenni; — azután a soproni ev. egyházközség, melly fél millió alapítványnyal bir, nem szorult a külföld segédkezésére. De igen is rászorult a soproni evang. iskolatanítói képezde, melly nagyjából a külföldi protestánsok nemeslelkű adakozásaiból állott fel, s maga a G. A.-egylet ezen intézetre nem 200 tallért, hanem a mult évben 3500 ftot, két évvel ezelőtt 5000 ftot, s három évvel ezelőtt 1500 ftot, s így összesen már 10,000 pftot ajándékozott. Közlebb bővebben szolandunk e szép reményekkel megindult intézetről.

Ipar, gazdaság, kereskedelem.

△ (Erdős János Mózes éghetetlen hársfedél-készítési módjáról) a Gazd. Egylet építészeti szakosztálya következőn nyilatkozott. 1) Erdős Mózes ur háztető építési módjának alapja általában hiányos számításra nyugazik, miután ő leginkább abban keresi az előnyt, hogy mellőzve a tetőszéket, csupán deszkák összeillesztése által akarja a tetőt fentartani; már pedig illyen tetőt legfeljebb csak 1 öl szélességű épületre lehetne alkalmazni. 2) A máz vagy vakolat éghetlenségét a szakosztály nem veszi ugyan kétségbe, de tartóssága iránt kevés bizalma van, minthogy a heterogén anyagok (mész, anyag és fa) a meleg által különböző mértékben fogván feszülni, igen természetes, hogy a tetők megrepedeznek. E baj a szalma- és nádtetőkön, mellyek a máznak csak gyenge alapot szolgáltatnak, méginkább érezhető lenne. — 3) A mustrául bemutatott cserép, alakjára nézve, jó, de nyelve — ugylátszik — gyenge. Egyébiránt a cserepek előállítási árát, melly szerint egy □ öl befedése a szeggekkel együtt 27 pkrba jönne, a szakosztály nem tartja a valósággal megegyezőnek, sőt az a meggyőződése, hogy a közönséges cseréppel szemben legalább is másfél annyiba fog kerülni; ugyszintén a felrakási költség is szembeszökőleg ellenkezik az általános eddigi divatozó árakkal. 4) Azon előny, hogy az Erdős M. ur tetőzési módja mellett a padlást lakásul is lehet használni, minden ollyan tető javára is szól, melly kellő magasra van eresztve. 5) A levegő elzárását a tetődeszkáktól nem előnynek, hanem hátránynak kell tekinteni, mert a kívül belől betapasztott deszka megfűlad. 6) A nyers anyaggal kívülbelől, tehát kétszeresen bekent tetőt, a szakosztály legalább is ollyan súlyosnak hiszi, mint a cseréptetőt. 7) Az egészben legjobbnak tartja a szakosztály — olcsósága miatt — az ajánlott festéket; minthogy azonban készitési módja még titok: érdemlegesen hozzá szólni nem lehet.

— (A kigyók kiméltése ellen egy szó.) Több magasállásu erdősz, mint például Ziebach, azt állítja, hogy azon neme a kigyóknak, az ugynevezett uszó sikkó (Coluber natrix, közönséges kigyó), melly erdeinkben s kivált a nedvesebb helyeken, igen gyakori s mindenki előtt ismeretes, az erdőket rontó rovarok felemésztésében s kiirtásában igen tevékenyen működik. — Kilenz évi folytonos erdőszeti állásomnál fogva több ízben volt alkalmam figyelmemet ezen előttem gyanús állatra e tekintetben terjesztetni, s valóban már rég táplált véleményemet most legujabban is következő eset igazolta. Nehány héttel ezelőtt kimenvén egy közelfekvő erdőrésszbe, a melly vén fákkal van benőve, ott egy fának tapló üregében egy lyukban az ugynevezett zöld harkály (Grünspecht, Picus viridis) fiakat tudva, a mint felnézek a lyukhoz, bámulatra méltó nagy kigyó jön ki belőle, mintegy 3 $\frac{3}{4}$ láb hosszú s igen vastag dereku. E látványtól eszembe jutván már többszöri illy tapasztalásom, fellöttem reá s a kigyó leesett a földre. — Lent levén a földön, hozzáfogtam a boncsoláshoz, kétfelé szakítván azt ott, hol legvastagabb vala, s mi lett eredménye? az, hogy azon gyenge harkály-fiakból kettőt találtam testében (az említett madárfiak még csak kicsinyek valának s tollatlanok). — Ez is tanúsítja azt, miszerint a kigyó leginkább bekafélék, s tavasszal, mikor már kis madárfiak találhatók, ezekkel táplálkozik; igaz ugyan, hogy rovarokkal is, de legkedvesebb eledele a béka és madár levén, — könnyen átlátható, hogy többet árt, mint használ, miután a béka — csak némelly növény kivételével — rovarokból él, ugyszinté az erdei madarak is, melly szempontból több kiméltet érdemelnének ezek, mint a millyenben részestülnek ekkorig; ellenben a kigyók pusztítása, nézetem szerint, vajha jobban esz-közlötnék. — Bicskén, július elején. — Koppe Mór. — (Jó volna, e részben mások tapasztalatait is ismerni. — Szerk.)

— (Sertések és juhok betegségei ellen.) A pozsonyi német ujság jun. 27-i száma említi, hogy a jelenlegi forró évszakban a sertések és juhok pusztító betegségeknél vannak alávetve; a sertéseket a torokgyík, a juhokat a körömkór öli rákásra. A nevezett hirlap egy pár új gyógyszerre figyelmezteti a gazdákat, kiknek érdekkben áll, hogy sokszor barom orvos nem létében is tudjanak állataikon gyorsan segíteni. E szereket dr. Swoboda Gusztáv, cs. k. baromgyógyászati tanár találta fel; az egyik sertésor, a torokgyík ellen, a másik köröm- és pata-gyógygypor, a körömkór ellen. Mindkettőnek sikeres alkalmazását fennen hirdetik a lapok.

⊙ (Brassóban egy villanyos gyufagyár üzlet) lön bejegyezve „Tolnai Gábor és társa“ cím alatt. — Az aláírást Tolnay Gábor és gróf Rindsmail Albert fogják vinni.

M i u j s á g ?

⊙ Albrecht Főherczeg Főkormányzó ur 6 cs. kir. Fenségét tengerfürdői utjából e hó végére várják Budapestre.

+ (Legnagyobb hőség az idén) nálunk f. hó 7-én volt, midőn a nap olly rendkívül tüzesen süttött, hogy déltájban az árnyékokban is 29 fokot mutatott a hőmérő. Körülbelül hasonló hőséget élvezünk estenkint a színházban is. midőn Charton-Demeur assz. lép föl.

+ (Gyógyszer a visisszony ellen.) E borzasztó nyavalyát, mit dühödségnek, veszettségnek is neveznek, fájdalom, eddig nem tudták biztos sikerrel gyógyítani. Közlebb azonban több külföldi lap állítása szerint, a Stolpeban lakó Thömer családnak sikerült fölfedezni olyt, melylyel már igen sok viszonyban szenvedő szerencsétlent mentettek meg a különben okvetlen bekövetkezendő haláltól. A fölfedezett gyógyszer következő finom porrá tört szerek vegyítékéből áll: egy lat osztrigahéj, két lat tarcisgyökér (gentiana,) egy lat veres pécstföld (bolus,) és fél lat mirha mézga.

+ (Shakespearenek) eredeti névalírását egy kis pergamen papíron, nem rég fölfedezték, s érte mint becses ereklyéért 3150 pftot adott valamely tisztelője. Lám, az angol nem csupán gyalpusárláshoz ért.

Színházi napló.

Péntek, július 9. „Női harc.” Francia vigjáték 3 felvonásban. Irta Scribe et Comp. Legjobban szerettük e különben érdekes vigjátékban azt, hogy már 8³/₄ órákor vége volt.

Szombat, július 10. Charton-Demeur asszony harmadik föllépteül: „Don Pasquale.” Vigopera 3 felv. Zenéjét szerette Donizetti. Olaszból fordította Egressy B. Vendégnőnk ismét kitűnő tetszéssel szerepelt. Gyönyörű énekének, játéka s főleg arczjátéka is kellő mértékben felel meg. Arczvonásai minden pillanatban változnak szerepe részleteinek minősége szerint, csak bájos mosolya az, mely örökké ott lebeg ajkai körül, s még akkor sem mosódik el végkép, midőn komolyabb érzelmeket akar kifejezni. Közönség gyönyörű számmal jelent meg, s igen sokszor lelkesen megtapsolta a kitűnő művésznőt. Egy szép fehér szalaggal díszített virágbokréta is repült lábaihoz előadás közben.

Vasárnap, július 11. „Kisérlet.” Eredeti népszínmű 3 felv. Dalokkal Szigettil. Az ármányos molnármester Kallós uram szerepét Tóth József helyett ma Gyulai adta szép sikerrel. A többi nevezetesebb szerepet is szokott jelességgel adták.

Hétfő, július 12. Charton-Demeur assz. negyedik föllépteül: „Sevillai borbély.” Vigopera 2 felv. Zenéjét szerette Rossini. Charton-Demeur asszony e darabban mind első fölléptekor, mind ma legtöbb tetszést vívott ki Rosina szerepében, kit a lehető legszeretettelőbban személyesített. „A fülemile” dalt, mit férje, Charton Demeur szerkesztett, ugyanannak szép fuvolakiséréte mellett nagy hatással énekelte, valamint az „Ez a világ, a millyen nagy” kezdetű magyar népdalt is, melynek friss részét közkíváncsra ismételni sziveskedett. Füredy, Kőszeghy, Jekelfalusi és Benza is jelesen működtek közre. Ez utóbbi szokott, néha tulságos bohózkodásaival sokszor nevetésre ingerelte a nagyszámú közönséget.

Kedd, július 13. „Kean,” vagy: „Könnyelműség és lángész.” Színmű 5 felv. Irta Dumas Sándor. E darabot ezuttal új szereposztással először adták, de az emberek nem igen voltak kíváncsiak az új szereplőket látni, különben többen siettek volna jelenlenni az előadásra. Felek Kean szerepében hatásosabb jeleneteiért többször megtapsoltatott.

Szerda, július 14. Charton-Demeur assz. ötödik föllépteül: „Lammermoori Lucia” Opera 3 felv. Irta Camarano Salvatore, zenéjét Donizetti. Teli ház, zajos tapsok s összevágó művészi előadás. A bájos vendégművész nő mellett jelesek voltak Ellinger, Kőszeghy, Bignio.

Csütörtök, július 15. „Politika és szerelem,” vagy: „Három képviselő szünnapjai.” Vigjáték 3 felv. Frederice után szabadon ford. Buljovszkyné.

Szerkesztői mondanivaló.

2072. Petrovoszelő A. M. — Kár, hogy ön a dühös ebmarás ellen tanácsolt eljárás nem tudja bebizonyítani. Nem sok súlyt fektethetünk az ilyen, hallomásból merített példákra. — A közvény ellen ajánlott szer, bár külön fűről szól, a gőzölgetetés s izzasztás elvén alapul s mint olyan ismeretes.

2073. Kapnik J. B. — A kéziratot nem küldhetjük vissza. A cikket igen becsüljük; kifogásunk ellene csak az, hogy a felvett tárgy kellő felvilágosítására — kevés. Reméljük, hogy azt a szükséges előzmények előrebocsátása mellett, annak idejében fel fogjuk használni. Csupa józan, okos beszéd az, de kételyekre adhat alkalmat, mert vagy igen sok, vagy igen kevés.

2074. N.-Várad. Dr. G. — Ön felazólását teljesen jogosnak tartjuk; mindazáltal a kérdéses tárgy olyan, melynek vitatását a jelenlegi szervezési munkálatok között sem kor-, sem célszerűnek nem tartjuk. Igen sajnáljuk, hogy nézeteink e részben különböznek.

2075. Uj-Sóóvé. H. J. — Tudósításait szívesen vesszük. Csak bereviter et nervose, mint első alkalommal.

2076. H.-Dorog. T. E. — Az újabb rajzot vettük s munkába adtuk. Az eddig megjelent rajzok tisztelőidjára iránti rendelkezését kérjük. — A mellékelt előfizetés teljesítve van.

2077. G. Kisfalud. Rendben van minden. A levél páratlan majdnem erős confusiót okozott.

2078. Szentés. A. N. K. — A kívánt számmal nem szolgálhatunk.

2079. Remenyik Imre urnak Szihalmón. Küldeményét vettük s az ön által kijelölt cizellóra át fogjuk szolgáltatni. Fogadja érte szíves elismerésünket. Felhívó sorait közzé tennünk nem lehet.

2080. Kanizsa Sz. F. — Kiadóhivatalunk igen sajnálja, hogy ön obajátását, a múlt félévi folyam megküldését illetőleg, nem teljesítheti. Csupán egyes számokból kapható néhány példány.

2081. Sinfalva Z. F. — Régibb évfolyamainkból egy számmal sem szolgálhatunk. Istennek hála! min elfogyott. Kakas Márton barátunk szívesen küszönteti önöket, s úgy hiszi, hogy előre is nagy ut van még.

2082. Öreg-Lak K. S. — A négy szám annak idejében elküldett; most nem kapható. Szívesen szolgálunk vele.

2083. Felföldi. A rajzok készek, s rövid idő múlva közölhetjük.

+ (A női fényűzés netorábbja.) „Nálunk az a rossz szokás uralkodik, hogy még azon is megbotránkozunk, ha a szolgálókat s szakácsnékat se-lyemruhában s kalaposan látjuk jární. Valóban kiállhatlan rossz szokás ez! Megérdemlenők, ha büntetésül azt a szép divatot hoznák be a fenntisztelt hölgyek, a mi Olmüczben már dícséretre méltólag gyökeret vert. Ugyanis ott a szolgálók hogyan járnak kutra! Hát bizony csak gyalog, rangjukhoz illőleg; hanem míg hátukon a vizes-puttyont cipelik, addig kezökben se-lyemnapernyőt szíveskednek tartani rangjukhoz nem illőleg.

+ (A Mississippi folyón) Amerikában a minap borzasztó szerencsétlenség történt. A „Pensylvania” gőzös kazánja szétpattant, mellynek következtében a hajón levő 350 utas közül mintegy 100 elveszett.

2084. Mondom, kedves stb. A „Parnassus csúcsához” még hosszú az út; de „Az én virágom” versecske azon reménnyel biztat, hogy előbb-utóbb elérí ön azt a szédítő magasságot (ha másképp nem, legalább szemeivel).

2085. Verseny. A világ. Az első csinos. Hanem a második furcsán járt. A levél feltörésekor e szó: „rossz” kiszakadt belőle. Most pedig vissza kellene ezt küldünk.

2086. „Az én bajom.” Technikája nagyon tökéletes, tárgya miatt pedig „megjelenhetlen.”

2087. Losonezy István. Vajjon, szerző jónak tartja-e e verset? Ha igen, úgy szívesen odaajándékozunk neki.

2088. Bórdal. Csaplárosnő. Hogy kél a buza önkénel?

2089. Kékszemű lány. Csinos vers (azaz hogy nem csintalan — s épen ez a baja).

2090. Szent László pénze. Nem kelendő. — 2091. Népdalok. Kiadhatlanok.

2091. Népemhez. Jobb lett volna így kezdeni: „Romlásnak indult hajdan erős magyar.”

2092. Az orgazda. Örökös börtönre van ítélve.

2093. A pusztán. Elég folyékony. Reménnyel biztat.

2094. Női nyelv. „Volna kedvem házasodni,

De alig teszem,

Mert nőnyelvvel a szakalom

Borotválni nem szokásom. — Oh be szép!

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	☉ Nap.		Izraelit. naptár	☾ Hold.					
			kelet	nyug.		kelet	nyug.				
Julius		Julius (6)	ó.	p.	ó.	p.	Ab R.	ó.	p.	ó.	p.
18	Vasárnap.	C 8 Arnold p.	C 7 Roz.	6 E 8 Tam.	4 22	7 50	7		1 32	11 5	
19	Hétfő	Paul. Vincze	Arsen.	7 Prokóp	4 23	7 49	8 (Tisab.		2 42	11 26	
20	Kedd	Illés pr. Aur.	Aranka	8 Pongrácz	4 25	7 48	9 Böjt t.		3 51	11 54	
21	Szerda	Dániel prof.	Paul. D.	9 45 vértanu	4 26	7 46	10 (leég.		4 59	*	*
22	Csütört.	Mária Magd.	Magdol.	10 Euphemia	4 26	7 44	11		5 57	0 29	
23	Péntek	Liborius p.	Liborius	11 Proklus	4 28	7 43	12 (ham.		6 44	1 16	
24	Szombat	Krisztina sz.	Jolánth	12 Gábor f.a.	4 29	7 42	13 S. Na-		7 26	2 12	
Holdnegyed : ☾ Holdtölte 26-án 1 óra 19 perczkor reggel.											

Holdnegyed : ④ Holdtölte 26-án 1 óra 19 perczkor reggel.

TARTALOM.

A karsai templom. Rege Tompa Mihálytól (képpel). — Mint szedték rá a prókátort 1636-ban? (folyt.) Pálffy Albert. — Mátraalji képek. Hevesmegyei népviselet (képpel). Medve Imre. — Az Eszterházy-pince Bácsben (képpel). — Az ajnácskői fürdő. Dr. Kun Tamás. — A telekkönyvekről II. — Tárház: Kakas Márton a színházban. Irodalom és művészet. Egyház és iskola. Ipar, gazdaság, kereskedelem. Mi újság? Egyveleg. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Heti naptár.

Előfizetési felhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

Politikai Ujdonságok

1858-diki második félévi folyamára.

Előfizetési feltételek:

az egymást teljesen kiegészítő két külön lapra együtt véve, július—decemberre

Budapesten házhoz küldve vagy postai uton 4 pft.

Csupán a Vasárnapi Ujság előfizetési ára félévre 2 ft. 30 kr.

Csupán a Politikai Ujdonságok előfizetési ára félévre 2 ft. — kr.

Tiz előfizetett példányra egy ingyenpéldány. — A pénzes levelek bérmentes küldése kértetik.

Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala
(egyetem-utca 4. sz.)

Felelős szerkesztő: Pákh Albert.